НYХЭР Н. С. ХРУЩЕВ НОРВЕГИДЭ АЙЛШАЛНА

БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА УГТАБА

[ОС]ЛО, июнини 29. (ТАСС-ай [тусхай] корр.). Норвегиин ниислэл [хотын] гүрэнэй зургаануудай бүхы [байш]ангууд. Ослын портдохи бүхы [онгосо]нууд дээрэ тугууд хиисхэг-[дэнэ. Эн]дэнь албанай хэрэгээр Нор-[вегидэ] ерэһэн Советскэ правитель-[ствын] толгойлогшо Н. С. Хруще-[вые у]ндэлэлдэ үргэгдөө.

[Ун]дэлэлэй причал һайндэрэй-[гөөр] гоёогдонхой байба. Тэндэхи [ба]йда Норвегиин болон Совет [оро]ной тугууд далбана. СССР-эй [Мини]стрнүүдэй Соведэй Түрүү-[лэгшэ] Н. С. Хрущевые, тэрээнтэй [хамта] ерэлсэһэн хүнүүдые угта-[хаар] тула эндэ Норвегиин премьер-министр Эйнар Герхардсен, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Хальвард Ланге, правительствын бусад [гэшүү]д, Стортингын депутадууд, хотын бургомистр Б. Булль, [дипло]матическа корпус, Совет колониин гэшүүд, олон журналистнууд, фотокорреспондентнүүд, кинооператорнууд ерэһэн байна.

Н. С. Хрущев, Н. П. Хрущева эрье дээрэ бууба. Советскэ правительствын толгойлогшотой хамта ябалсаһан хүнүүд: СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гадаадын оронуудтай культурна харилсаа холбоо хэдэг Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. К. Романовский, «Правда» газетын главна редактор П. А. Сатюков, «Известия» газетын главна редактор А. И. Аджубей, СССР-эй Хүдөө ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо Р. Н. Сидак, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо М. Р. Кузьмин, тэрэшэлэн СССР-һээ Норвегидэ байдаг элшэн сайд Н. М. Луньков гэгшэд эндэ буулсаа.

Талмай дээрэ, ойро тойронхи үйлсэнүүдтэ, порт шадарай хабсагайнуудта суглarһан корабльнууд дээрэ байһан олон мянган норвежецүүд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшые амаршалба. «Хүндэтэйгөөр хүлеэнэбди, Н. С. Хрущев!» гэһэн үгэнүүд танкернуудай нэгэнэй бортдо, улаан бүд дээрэ бэшээтэй байба. Хүндэтэ айлшанаа угтаһан Норвегиин ниислэлэй хүн зониие Никита Сергеевич гараа үргэн амаршалаа.

Советскэ Союзай, Норвегиин гүрэнэй гимнүүд баяртай хүхюунээр хүнхинэн зэдэлээ. Н. С. Хрущев, Э. Герхардсен хүндэлэлэй харуулда жагсаһан королевскэ гвардиинхидай урдуур ябажа гараба. Советскэ правительствын толгойлогшо Норвегиин правительствын гэшүүдтэй, дипломатическа корпусой түлөөлэгшэдтэй, Совет колониинхидтай халуунаар амаршалалсаба.

Э. Герхардсен микрофоной дэргэдэ ерэжэ үгэ хэлэбэ. Н. С. Хрущев харюугай үгэ хэлээ. Эдэнэй үгэнүүд тон анхаралтайгаар шагнагдан, олон удаа альга ташалгаар угтагдаа.

Н. С. Хрущев, Э. Герхардсен, Советскэ правительствын толгойлогшые удэшэжэ ябалсаһан хүнүүд машинануудта һуугаад, Бюгдой Конгсгорд — королевскэ байра тээшэ шэглэн дабшаба. Эндэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ байрлаха юм. Эдэнэй дабшаха бүхы замдань Норвегиин ниислэлэй улад зон халуунаар амаршалан угтаа.

В. ХАТУНЦЕВ,
Д. ЕРШОВ,
М. КОСОВ.

Н. С. Хрущев Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсениие бараалхаба

ОСЛО, июнини 29. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр правительствын байшанда ошожо, Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсениие бараалхаба.

Н. С. Хрущев Э. Герхардсен хоёрой хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Н. С. Хрущев Норвегиин король Улафу V гэгшые бараалхаба

ОСЛО, июнини 29. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Норвегиин король Улафу V гэгшые мүн лэ бараалхаба.

Король Улафу V Н. С. Хрущев хоёрой хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Н. С. Хрущевой, Н. П. Хрущевагай хүндэлэлдэ Норвегиин король сайлалга хэбэ. Совет талаһаа — Н. С. Хрущевые удэшэжэ ябалсаһан хүнүүд сайлалгада хабаадалсаа. Норвегиин талаһаа — премьер-министр Э. Герхардсен һамгантаяа, правительствын гэшүүд байлсаа.

Сайлалгын үедэ король Улафу V, Н. С. Хрущев хани ёһоной дуxаряануудые үргөө.

Н. С. Хрущев Норвегиин парламентын түрүүлэгшэ Н. Лангхеллые бараалхаа

ОСЛО, июнини 29. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Стортингын (парламентын) Түрүүлэгшэ Н. Лангхеллые бараалхажа, тэрээнтэй хани ёһоной хөөрэлдөө хэбэ.

Н. С. Хрущевтой хамта Норвегидэ ошолсоһон хүнүүд, тэрэшэлэн СССР-һээ Норвегидэ байдаг элшэн сайд М. М. Луньков байлсаа.

Норвегиин талаһаа энэ уулзалгада Гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Ланге болон бусад тушаалта нюурнууд хабаадаа.

Н. Лангхелле хөөрэлдөөнэй һүүлээр парламентын байшангые харахыень Н. С. Хрущевые уриба. Н. Лангхелле Стортингын хүдэлмэри тухай Советскэ правительствын толгойлогшодо хөөрөө.

МYРЫСӨӨ YYСХЭГШЭ — „ДЗЕРЖИНСКИЙ" СОВХОЗОЙХИДОЙ ИЛАЛТА

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 154 (10522) | 1964 оной июлиин 1, среда | Сэн 2 мүнгэн

Эхэ оронойнгоо урда [з]ангин уялгаяа дүүргэбэбди

[«Д]зержинский» совхозой хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ [мал] ажалай продуктнуудые худалдаха уялгаяа нэрэтэй [ил]үүтэйгөөр дүүргэбэ гээд баяртайгаар мэдээсэнэбди. Тү[сэб]эй ёһоор 2920 центнер һүн хахад жэлэй туршада ху[дал]дагдаха һаа, мүнөө 5234 центнер худалдагдаад [бай]хай. 670 центнер мяхан худалдагдаха һаа, [...]4 центнертэ хүргэгдөө, тэрэ тоодо 659 цент[нер] гахайн мяхан худалдагдаба. Мүн үндэгэ худалдаха [тус]эй түсэб дүүргэгдэнхэй. Хахад жэлэй түсэбөөр 43 [цен]тнер нооһон худалдагдаха байбал, 180 центнер ту[шаа]гдаа.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада, хоёр дахин ехэ [һүн], 3 дахин ехэ мяхан, 3,5 дахин олон үндэгэн худалдагд[аһ]ан болоно.

Жэлэй түрүүшын хахадай туршада үнеэн бүхэнһөө [...] килограмм һүн худалдагдаа. Заганай адагай ферм[ын] һаалишад илангаяа һайн амжалта туйлаба. Тэдэнэр [үн]эн бүриһөө 1321 килограмм һү һааһан байна. Һаали[шан] Екатерина Григорьевна Панькова үнеэн бүриһөө [...]5 килограмм. Минадора Трофимовна Коротова—1400, [На]талья Васильевна Белозерова—1310 килограмм һү [һа]аа.

[Х]ахайшан Фекла Федоровна Сидорова июнь һарада [хон]айнуудые шахажа, тус бүриинь шэгнүүр сүүдхэдээ [...] граммаар нэмээгээ. Бэлшээн таргалуулагдаха гүүр[эй] мал адуулагшад Иван Тарасович Пальшин, Демьян [Ан]дреевич Дульянинов малайнгаа толгой бүриинь шэг[нүү]р сүүдхэдээ 1100 граммаар нэмээгээ бшуу.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэ[лэй]нгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхын түлөө совхозой хүдэл[мэ]рилэгшэд шангаар тэмсэжэ эхилээ.

Б. ЮМСУНОВ, совхозой директор,
И. ХЛЫЗОВ, парткомой секретарь,
Д. КОНЕЧНЫХ, рабочкомой түрүүлэгшэ,
В. СМОЛИН, главна зоотехник.

[Мух]ар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, [сов]хозууд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха [хах]ад жэлэйнгээ түсэб уридшалан, июниин 29-дэ дүүр[гэбэ]. Түсэбөөр 19100 центнер мяхан тушаагдаха һаа, 1915[...] [цен]тнер бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулагдаһан байна. [Тү]сэбһөө гадуур 280 центнерээр ехэ гэхэ гү, али 54.780 [цен]тнер һүн худалдагдаба. 1848 центнер нооһон худал[дагд]аха байбал, 1885 центнертэ хүргэгдэбэ. Үндэгэ ху[дал]даха түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Түсэбөөр [...]20 мянган үндэгэн бүхы ажахынуудһаа тушаагдаха [һаа], 3823 мянган үндэгэн тушаагдаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада, 10.000 центнерээр [ехэ] һүн, 470.000 үндэгэн олоор худалдагдаа.

«Дзержинский» совхоз, Калининай нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», «Забайкалец», «Коммунизм», «Победа» кол[хоз]ууд горитой хубитаяа оруулба. Эдэ ажахынууд мал [аж]алай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэ[лэй]нгээ түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй.

Хүн зонһоо үндэгэ худалдажа абаха талаар эд хэрэг[лэл]эй кооперациин, бэлэдхэлэй организацинуудай [хүд]элмэрилэгшэд горитой хүдэлмэри ябуулһан байна. [19]63 онойхиһоо 300 мянгаар олон гэхэ гү, али бүхыдөө [...]10 мянган үндэгэн худалдагдаа.

Н. МАЛЫГИН,
Мухар-Шэбэрэй хүдөөгэй парткомой секретарь,
Б. АНГАРХАЕВ,
үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо,
Ц. ЦЫБИКОВ,
аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Яруунынхидай
үүсхэлээр

УРГАМАЛДА ТЭЖЭЭЛ ОРУУЛНА

ШЭНЭ-ХҮРБЭ. (Телефоноор абтаба). Манай Онохойн совхоз энэ жэлдэ ниитынгээ адууһа малда шэмэтэ тэжээл горитойгоор бэлэдхэхэ зорилго табяа. Илангаяа кукуруза ехээр таригдаа. Совхозоймнай 6 звено хамта 1300 гектарта энэ ургамал ургуулжа байнхай. Кукурузашад ургасаяа үдэр, һүнигүй харууһална.

Совхозоймнай 4-дэхи отделениин кукурузашан Александр Иванович Белых гэгшын даадаг звено 200 га газарта кукуруза таринхай. Ургасын газар дээрэ жэгдэрэн гараад байхада борнойлоод, мүнөө зуруud хоорондын элдүүрилгэ хэжэ байнхай. 80 гаран гектартань минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаа. Тус звеногой кукурузын ургаса һайн. Зарим газараараа 30 сантиметр үндэртэй болобо.

Гурбадахи отделениин кукурузашан нүхэр Габдуллинай даадаг звено ургасаяа харууһалжа, зуруud хоорондын элдүүрилгэ хэжэ дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Эндэхид ургасынгаа гаража байхада минеральна утэгжүүлгэ ехээр оруулна. Бүхыдөө 160 гектарта утэгжүүлгэ хэгдэнхэй.

С. ПЕРЕДЕРНИН,
Улаан-Үдын управлениин Онохойн совхозой директор.

ХОЁР АЛХАМ УРАГШАА

Сабшалангаа урда урданайхиһаа һайнаар үһалһанһаа, эртүүр бороо хурын таһалгаряагүйгөөр өроһонһоо уламжалан, мүнөө нуга һугын, хүдөө бууса газарайшье ногооной гараса өөрсэ һайн. Зарим газарта сабшахааршье болоно байһан үетэй. Энэ ушарые хараадаа абажа, Яруунын колхоз, совхозуудай ажалшад мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 1,5 дахин дүүргэхэ аргатай байһан тухайдаа мэдүүлхэ зуураа, хүршэ Хориингоо совхозуудай ажалшадые социалис мүрысөөндэ уриба.

Яруунынхидай энэ үүсхэлые хорёорхин тон хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, гадаанай жэшээгээр үбһэ ехээр сабшажа абаха арга боломжоёо элирхэйлжэ байна. Тэдэнэй социалис уялгые хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэнэ, шэнэ шэнэ хэмжээ ябуулгануудые хараална.

Яруунын үйлэдбэриин управлениин хүдөөгэй ажалшадай мүрысөөндэ уриһантай дашарамдуулан, Хориин хүдөөгэй партком, мүн үйлэдбэриин управлени энэ асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада зүблөө таба. Тэрээндэ совхозой директорнүүд, парткомой секретарьнар, главна мэргэжэлтэд, хүдөөгэй парткомой хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин управлениин болон бусад организацинуудай хүтэлбэрилхы тушаалтад хабаадалсаба.

Яруунынхидай уряалда ямар зэргээр харюусаха арга боломжотой байһан тухайгаа, үбһэ хуряалгые ямар гуримтайгаар хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухайгаа совхозой директорнүүд элидхээ.

Байгша ондо нёдондонойхиһоо 1,3 дахин ехэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаха байһан арга боломжо тухайгаа Хүрбын совхозой директор нүхэр Мишарин хэлэбэ.

Тиихэдээ хамта үбһэ хуряалгада бэлэдхэл шамдуу түргөөр дүүргэжэ, июлиин эхэр үһанда абтадаг, шабар намаг болодог нуга һугаагаа гараар сабшажа орохо, саашаа ногооной ургасын хүсэхэ тумa хуряалгын хүдэлмэриие улам эршэтэйгээр үргэдхэжэ, таряа хуряалгын эхилтэр гол түлэб дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

ЯАРАХАНЬШЬЕ ЗҮБ

Үбһэ хуряалгын халуун хаһын оротор бүхы хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэхын тула Тельманай нэрэмжэтэ колхозойхид ехэхэн оролдолго гаргажа, яаралтай шангаар хүдэлнэ.

Эндэ мүнөө хайшалалгын онһожоруулагдамал 5 пункт эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь 112 оньһон хайша хүдэлгэгдэнэ. Эхилһээр тиимэшье үни болоогүй аад, 23 мянган хонидойнгоо 10 гара мянганайнь нооһо абаад байнхай. Колхозынь мүнөө түрүүшынгээ хэдэн машина нооһо бэлэдхэлэй пунктда ябуулаа.

Артелиин түб Жаргаланта тосхондо түхеэрэгдэһэн хайшалалгын агрегат (эрхилэгшэнь Д. Ринчинов) һайнаар хүдэлнэ. 8 мянган хонидойнгоо хахадһаа олонойнь нооһо абаа. Мүн Бухэнэй отделениин механизатор И. Дагбаевай хүтэлбэрилдэг агрегадта хайшашад Ж. Бадмаев, һургуулиин һурагшад В. Жамьянов, Д. Аюшеев болон бусад үдэртөө 40—45 хонидой нооһо абажа үрдинэ. Тушааһан нооһонойнь шанар һайн. Тус агрегадта хайшалагшадай байха зохид байра, улаан булан түхеэрэгдэнхэй.

Колхозой хонишод жэл соо оролдожо ургуулһан баян ургасаяа — «сагаан алтаяа» — хуряажа, гүрэндөө тушаана.

В. ЖАРКОЙ.

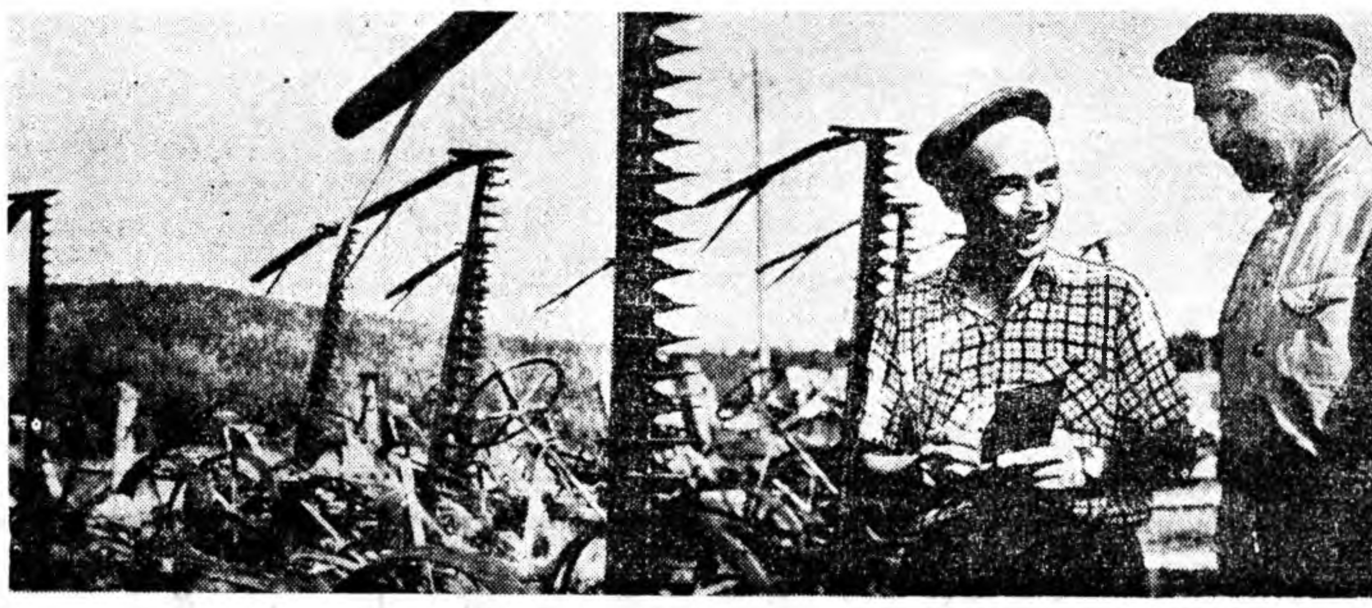
Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

★ ☆ ★

Анаагай совхозойхид (Хориин үйлэдбэриин управлени) тракторна, морин косилкануудаа заһабарилжа дүүргэнхэй. Үбһэ сабшаха дэлгэрэнгы түсэб эндэ табигдаһан. Зураг дээрэ: «Сельхозтехника» нэгэдэлэй ахалагша инженер нүхэр Краснопеев, слесарь М. Белоусовтай бэлэн болгогдоһон тракторна косилкануудые шалгажа байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

★

СОВЕТ ЭРДЭМ УХААНАЙ МАНЛАЙДА

СССР-эй Наукануудай Академидэ һунгалта болобо

[МО]СКВА, июниин 27. (ТАСС-ай [корр.]). Совет эрдэм ухаанай главна [отрядта] шэнэ хүнүүд нэмэжэ оробо. [СССР]-эй Наукануудай академиин хам[та] суглаан боложо, шэнэ академи[кну]удые болон гэшүүн-корреспондент[нүү]дые һунгаа. Академидэ һунгалта [хэг]дэдэй угаа ехэ һайндэр болоно. [Эн]хадаа тус тус шэнжэлэгшэдэй болон научна коллективүүдэй ехэ га[выя]е мэдэрһэн ушар болоно гэшэ. [Эдэн]эр совет эрдэм ухаанай манлай[да я]баха зуураа, элдэб янзын эрдэмэй [салб]ар элитэ ехэ хүдэлмэринүүдые [хэжэ], совет эрдэм ухаае баяжуулһан [хүнүүд] бшуу. Тэдэнь орон дотор техни[кын] дэбжэлтэ хангаха хэрэгтэ го[л хуб]ихонууд үүргэ дүүргэһэн байха. [Ак]адемигээр һунгагдаһан В. М. [Глуш]ков математическа наукые ехэ [шэн]жэлэлгэнүүдээр баяжуулһан бай[на]. Тэрэ хадаа автомадуудай алгебри[н] теоридо горитой туһа нэмэри [оруул]аа, өөрөө хүдэлдэг, өөрөө туяа[даг] автомадуудые шэнжэлхэ онол[он аргын]уудые зохёогоо. Тэрэнэй хүтэл[бэрээ]р электронно-тооллогын түгэлдэр [маш]инанууд байгуулагдаа.

Тоонуудай теориин, вероятностиин болон математическа статистикын талаар һонирхолтой хүдэлмэриин автор Ю. В. Линник академик болоо.

Һунгагдагшадай дунда СССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэд, элитэ ехэ математитууд А. Д. Александров, Л. В. Канторович бии. Тэдэнэр экономическа шэнжэлэлгэнүүдые хэдээ, математическа методүүдые амжалтатайгаар хэрэглэһэн байна.

Мүнөөнэй экспериментальна физикын олон шэглэлнүүдтэ үндэһэ һуури табигша Е. К. Завойский академигээр һунгагдаа.

Советскэ ехэ астрономуудай нэгэн, главна астрономическа обсерваториин главна директор А. А. Михайлов академигээр һунгагдаа. Тэрэ наранай хиртэлгын теориин, тэрэниие урид тодорхойлолгын талаар суута мэргэжэлтэ, астрономическа һонирхолтой оньһо түхеэрэлгэнүүдэй автор юм.

Ядерна физикын талаар совет эрдэмтэдэй шэнжэлэлгэнүүд естествознаниин гол зорилгые шиидхэлгэдэ — элементарна бодосуудай юрэнхы теориие байгуулгада дэлхэйн наукые ойртуулаа. Энэ талаар академигүүдээр һунгагдаһан мэдээжэ совет физигүүд И. Я. Померанчук, Б. М. Понтекорво түрүү зэргэдэ ябалсана.

Шэнэ академик М. А. Стыриковичой хүдэлмэри Советскэ Союзай ехэ энергетикые хүгжөөхэ технико-экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ удха шанартай юм.

Газарай гүн доторхи үеын байгуулажые мэдэхэ талаар мүнөө академигээр һунгагдаһан А. В. Пейве ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Дунда-Азиин элдэб нютагуудта боксидуудай, фосфоридуудай, калиин дабһанай ехэ уурхайнуудые тэрэ элирүүлһэн.

Манай үе сагта кибернетикэ, тооллогын техникэ наука болон үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Мэдээсэлнүүдые дамжуулха үрэ ехэтэй системэ хүгжөөлгын теоридо болон тэрэниие зохёолгодо зорюулан А. А. Харкевичэй бэшэһэн зохёолнууд угаа ехэ удха шанартай. Энэ эрдэмтэ академигээр һунгагдаа.

Ехэ химиие түргэнөөр хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй табиһан зорилгонуудые шиидхэжэ байһан ехэ эрдэмтэд — химигүүд СССР-эй Наукануудай академидэ нэмэжэ һунгагдаа. Тэрэ тоодо органическа химиин талаар мэдээжэ эрдэмтэд К. А. Андрианов, А. Б. Долгоплоск, О. А. Реутов, Я. К. Сыркин, В. В. Воеводский гэгшэд оролсоно.

Химиин, шухаг элементүүдэй болон полупроводниково материалнуудай талаар научна шэнжэлэлгэнүүдые эмхидхэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн ехэ эрдэмтэ-металлург Н. П. Сажин Наукануудай академиин бодото гэшүүнээр һунгагдаа.

Металл болбосоруулха талаар шэнэ технологическа онол аргануудые бии болгохо хэрэгтэ гол үүргэ дүүргэһэн А. И. Целиков академигээр һунгагдаа.

Биологууд, мүнөө академигүүдээр һунгагдаһан А. Е. Браунштейн, Б. Е. Быковский, П. П. Лукьяненко, В. С. Пустовойт элитэ ехэ шэнжэлэлгэнүүдые хэжэ, совет эрдэм ухаае баяжуулаа.

Ниитын элдэб эрдэм ухаанай талаар шэнжэлэлгэнүүдые хэдэг мэдээжэ эрдэмтэд академигүүд болоо. Тэдэнэй тоодо түүхын институдай директор, шэнэ, бүри шэнэ түүхын талаар мэргэжэлтэ В. М. Хвостов, философ Ф. В. Константинов, манай орондо болон хилын мэдээжэ болоһон социолог Г. П. Францов, арадай ажахын экономикын, химизациин экономическа асуудалнуудай талаар олон шэнжэлэлгэнүүдэй автор Н. П. Федоренко академигүүдэй зэргэдэ оролсоо.

Радиотехникын болон электроникын талаар элитэ мэргэжэлтэ А. А. Расплетин, ехэ эрдэмтэ-физик Г. И. Будкер гэгшэд Наукануудай академиин бодото гэшүүдээр һунгагдаа.

К. К. Марджанишвили, Д. К. Фадеев, А. А. Ляпунов, А. И. Ширшов, А. В. Гапонов-Грехов, Н. Н. Феофилов, А. А. Абрикосов, Л. В. Киренский, Р. З. Сагдеев, Н. Е. Спивак, Ю. А. Трутнев, П. А. Черенков, С. Т. Беляев, А. А. Наумов, А. Е. Шейндлин, В. М. Иевлев, Г. И. Петров, В. А. Магницкий, М. И. Будыко, Н. И. Хитаров, Л. Н. Овчинников, М. М. Одинцов, Н. А. Шило, М. А. Гаврилов, Н. Н. Красовский, С. К. Туманский, Б. В. Войцеховский, Л. В. Овсянников, А. Н. Нудовик, В. В. Фомин, В. Е. Иванов, Н. Г. Романков, Д. И. Рябчиков, В. Н. Букин, А. В. Соколов, А. С. Хохлов, В. В. Гершунин, К. М. Рыжиков, А. А. Федоров, Д. К. Беляев, В. Г. Трухановский, Д. М. Кукин, А. М. Самсонов, А. П. Окладников, П. А. Степанян, В. М. Чхиквадзе, А. Н. Ефимов, Н. Н. Иноземцев, А. Г. Аганбегян, А. В. Десницкая, В. А. Аврорина гэгшэд СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентнүүдээр һунгагдаа.

Сурабайда митинг болобо

СУРАБАЙ, июниин 29. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегациин ерэлгэдэ зорюулагдаһан ехэ митинг эндэ болоо.

Индонезиин премьер-министрэй орлогшо Субандрио митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ: А. И. Микоян Индонезиин Республикада хоёрдохёо ерэбэ. Элдэб шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхын тула энэ ерэлгыень хэрэглэхэбди. Совет хүнүүдһээ, совет революциһаа һургаал абаха, Индонезиин революци хайшан гэжэ бэелүүлхэ тухай һургаал абаха хүсэлэнтэйбди. Совет болон индонез арадууд хододоо ханинар байхань лабтай.

Удаалуулан, митингдэ хабаадагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, А. И. Микоян үгэ хэлээ. Энэ хотын хүн зондо совет арадай амаршалга дамжуулба. Тиихэ зуураа, шэнэ түхэлтэй колониализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа индонезиинхидые совет хүнүүд талархан дэмжэнэ гэбэ.

А. И. Микоян үгынгөө түгэсхэлдэ Совет орон Индонези хоёрой хоорондын хани барисаанай түлөө юрөөл табиба.

Совет айлшад Бали арал дээрэ

А. И. Микоян түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй бүлэг депутадууд Сурабайһаа Бали арал ерээ. Совет айлшад президент Сукарнын зошод боложо эндэ хоёр хонохо юм.

А. И. Микоян Сурабайһаа мордохынгоо урда тээ нютагай корреспондентнүүдтэй уулзажа, тэдэнэй асуудалнуудта харюу үгөө.

Индонезиин премьер-министрэй нэгэдэхи орлогшо Субандрио, А. И. Микоян Сурабайда болоһон ехэ митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ООН-ой генеральна секретарь У Тан Москва ерэхэнь

ООН-ой генеральна секретарь У Тан СССР-эй правительствын уряалаар Москва ерэжэ, 1964 оной июлиин 28-һаа 31 болотор байха юм.

Шалгармал хани барисаан

Монгол-Совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, июниин 29. (ТАСС-ай корр.). Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. Моломжамц түрүүтэй Монгол-Совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци мүнөөдэр Москва ерэбэ. Энэ делегаци Монголой арадай революциин болоһоор 43 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудта хабаадаха, орон дотор аяншалха, совет ажалшадай ажабайдалтай, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ эдэнэй туйлаһан амжалтануудтай, Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй ажал ябуулгатай танилсаха юм.

Монгол ханинарые Шереметьевскэ аэродром дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй Правлениин түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденный, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Н. Н. Месяцев, бүлгэмэй эдэбхитэд угтаба.

Угтагшадай дунда МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэм бии.

Партийна ажабайдал

ҺАЙХАН НЭРЭ ЗАЯАГАА

Гол һалбаринуудта коммунис ажалай коллективүүд болон ударнигуудай тоо улам олошоруулан, тэдэнэй жэшээгээр хүн зоноо элсүүлэн хүдэлгэжэ, һү, мяха, ноохо, үндэгэ, овощ ехээр абаад, гүрэндэ худалдахын тула Эрхирэгэй совхозойхид шармайн оролдоно.

Совхозой хэдэ хэдэн фермэ, бригада, отарануудта коммунис ажалай коллективүүдэй нэрэ олгогдоhоор үнинэй. Тэдэнэй дунда Эрхирэг тосхондохи үүлтэртэ үнеэдэй фермынхид, Ацагадай отделениин нүхэр Евсюковой даадаг эхэ хонидой отарынхид энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Тэдэнэй хажуугаар коммунис ажалай ударнигуудай алдар солодо хүртээшэд олон байха. Жэшээлбэл, суута шубуушан Зоя Васильевна Некрасова оролсоно. Энэ шубуушан түсэбэйнгөө ёhoop тахяа бүриhөө 90 үндэгэ абаха аад, жэлэй турша соо 115 үндэгэ суглуулхаб гэжэ уялга абаад, июниин 19 болотор 60 үндэгэ суглуулаад байна. Совхозой дирекци, партийна, профсоюзна организацинууд тахяашадай дунда социалис мүрысөө, коммунис ажалай хүдэлөө дэлгэрүүлхын тула яһала анхарал хандуулна. Яахадааб гэхэдэ, город шадарай ажахы байһан туладаа үндэтэ, шубуунай мяха мүнөөнэйхидэ орбол һураггүй ехээр абаха гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табяа бшуу. Теэд энэнь имагтал шадабаритай бэрхэ, оролдосотой тахяашадай ажалай ашаар шиидхэгдэхэ ха юм. Тиимэ шубуушад коммунис ажалай хүдэлөөн соогуур хүмүүжэнэ. Мүнөө жэлдэ совхоз шубуудай тоо толгойе 100 мянгада хүргэхэ юм. Тэрэнэйнгээ табин мянгыень гүрэндэ тушааха, бэшыень үсхэбэрилгэдэ үлөөхэ.

Хуушан-Онохой тосхондохи хоёрдохи отделениин нэгэдэхи һаалиин фермын түрүү һаалишад Позднякова, Утенкова, Шкварова гэгшэдтэ үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой. Һаалишад-ударнигууд нүхэд Позднякова энэ жэлэй таба һара 20 хоногой турша соо үнеэн бүриһөө 964 литр, Утенкова —867 литр, Шкварова — 788 литр һү һаагаа.

Тус фермын (даагшань нүхэр Манжуев) коллектив бүхы дээрээ коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө нёдондо жэлэй октябрь һараһаа хойшо амжалтатайгаар тэмсэнэ. Үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн дээрэ дурсагдагша гурбан һаалишадһаа жэшээ абажа, бэшэниинь шье баһал эрхимээр ажаллана. Жэшээлхэдэ, һаалишан Климова жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1.850 литр абахаб гэһэн уялга абаад, 5 һара 20 хоног соо 918 литр һү һаагаа. Иимэ жэшээнүүдые харуулха болоо һаа яһала олон.

Мүнөө фермэ зуһаландаа гаранхай. Хоолой гэжэ газарта зунай байра түхеэржэ, зулгы һайн хүхэ ногооной шэмэгтэй байхада, һү бүрил ехээр һаахын түлөө фермынхид оролдоно. Үнеэдээ үдэшэ, үглөөгүй адуулхынгаа хажуугаар гурил уһанда худхажа уулгана, һаяар ногоон тэжээл сабшажа эдюулхэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ дундаар 7 килограмм 500 грамм һүн һаагдана. Фермэ һү һаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Хоолойн фермын коллектив гансал эршэтэ ажалай түлөө бэшэ, мүн коммунис журам наринаар сахихын, соёл болбосоролоо дээшэлүүлхын түлөө оролдолго хэшээл гаргана. Хэрэ байһаншье мүртөө зохид һайн улаан булантай. Тэндэнь газетэ, журналнууд, фотовитринэ, уряа лозунгнууд бии. Гэхэтэй хамта, хоолойнхидто кино үсөөн харуулагдана. Тэндэнь телевизор, радиоприёмник табижа болохо байһан аад, табигданагүй.

Эрхирэгэй совхоз город шадарай ажахы байһан туладаа, овощ, хартаабха ехээр ургуулжа, Улаан-Үдэ городой ажалшадые хангаха уялгатай, хангажа эхилээшье. Июниин 19-нэй үдэр гурбан зуун килограмм үгэрсэ гүрэндэ худалдажа, ехэхэн олзо оруулба.

Июниин нарата дулаан нэгэ үдэр Хуушан-Онохойн отделениин Зинаида Куклинагай даадаг овощеводуудай комсомол-залуушуулай звенодо ерэбэб. Звеногойхид капуста, помидорой рассадануудые һуулгаад, дүүргэжэ байба. Тэрэ звеногойхид 30 гектар газарта овощ ургуулха юм. Энэнь хэдэн арбаад мянган түхэригэй олзо оруулха, хэдэн зуу, мянган айлай стол ногоон эдеэгээр шэмэглэхэ юм. Звеногой басагад һайнаар ажаллана. Хүн бүхэн үдэрэй 5800 рассада газарта һуулгажа үрдидэг. Басагадай дунда ажалай журам эбдэхэ ябадал гарадаггүй. Тэдэнэр уран һайханай ном, газетэ ходо уншажа, үдэшэ бүри кино хаража байдаг. Тосхонойнгоо үйлсэдэургамал модо тарилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Теэд иимэ эдэбхитэй һайнаар ажалладаг зон соо коммунис ажалай нэгэшье ударник үгы. Нүхэр Куклинагай даадаг звено тэрэ хэбээрээ коммунис ажалай звено болохо шадалтайшье.

— Юун гээд бодонобта, басагад. — гээд, хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Х. Ф. Федоров звеногойхидто хандана. — Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсээ һаатнай яаха юм? Танай звено энээндэ хүсэд болбосоронхой гээд һанаһаб. Юун гээд һананаш, Зина?

— Би гансаараа мэдээд яажа хэлэхэбиб даа. Басагад өөһэдөө хэлэг, шиидхэг лэ даа,— гээд, Куклина харюусана.

Х. Ф. Федоров саашань үргэлжэлүүлнэ:

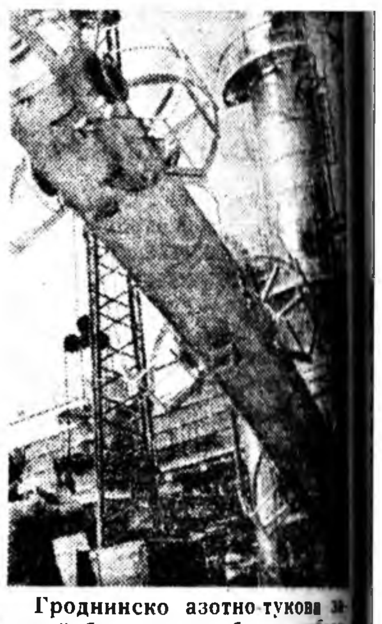
— Шагнагты, коммунис ажалайхидай ямар зорилготой, жаяг заршамтай байһыень, ямаршье хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, залхуу зайгуулнуудтай тэмсэхэ, ажалдаа эдэбхи үүсхэл гаргаха, дүй дуршалаа нүхэдтөө дамжуулан, тэдэндэ туһалха; ажалаа дүүргэмсээрээ, заа зааханшье саг дэмы гээнгүйгөөр, юрэнхы эрдэмээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, ном уншаха, хулигантаха, архидаха, наншалдаха ябадалтай тэмсэхэ, даруу номгон зантай ябаха. Теэд эдэ бүгэдые таанар дабажа ядаха аалта?

Хахад неделиин турша соо бодоод, хөөрэлдөөд, тэрэ дурадхалдань харюу үгэхэбди гэбэ басагад. Тиимэһээ коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэ үшөө нэгэ коллективэй Эрхирэгэй совхоздо бии болохонь лабтай гэжэ һанамаар.

Коммунис ажалай хүдэлөө дэлгэрүүлхэ тухай асуудал эндэхи бригада, фермэ болон отарануудай коллектив бүхэнөөр хэлсэгдээ. Һаяар совхоздо коммунис ажалай ударнигуудай слёт үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Гэхэтэй хамта, тус хүдэлөөнэй гол түлэб һайнааршье ябажа байбал, зарим дутагдалнууд эндэ бии. Энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үнинһөө хойшо тэмсэжэ, хүртэхэшье болоһон олохон хүнүүдтэ мүнөө болотор тэрэ хуулита эрхэнь олгогдоогүй байха юм. Тиимэ баримтанууд Ацагадай отделенидэ бии. Эдэ дутагдалнуудые совхозой партком, хүдэлмэришэдэй комитет дары усадхаха ёһотой.

Д. ЛОБСАНОВ.

Гроднинско азотно-тукова заводой барилгашад болон хабсаргагшад Белоруссиие немец-фашис эзэмдэгшэдһээ сүлөөлһөөр 20 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтаар угтаба. Эдэнэр аммиак үйлэдбэрилхэ цех ашаглалгада оруулха болзорые гурбан һараар хороожо, 1964 оной июлиин 1 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагшадай бригада (бригадирнь Василий Дробышев) абсорбционно колонные тодхожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАМТЫН ХҮСӨӨР

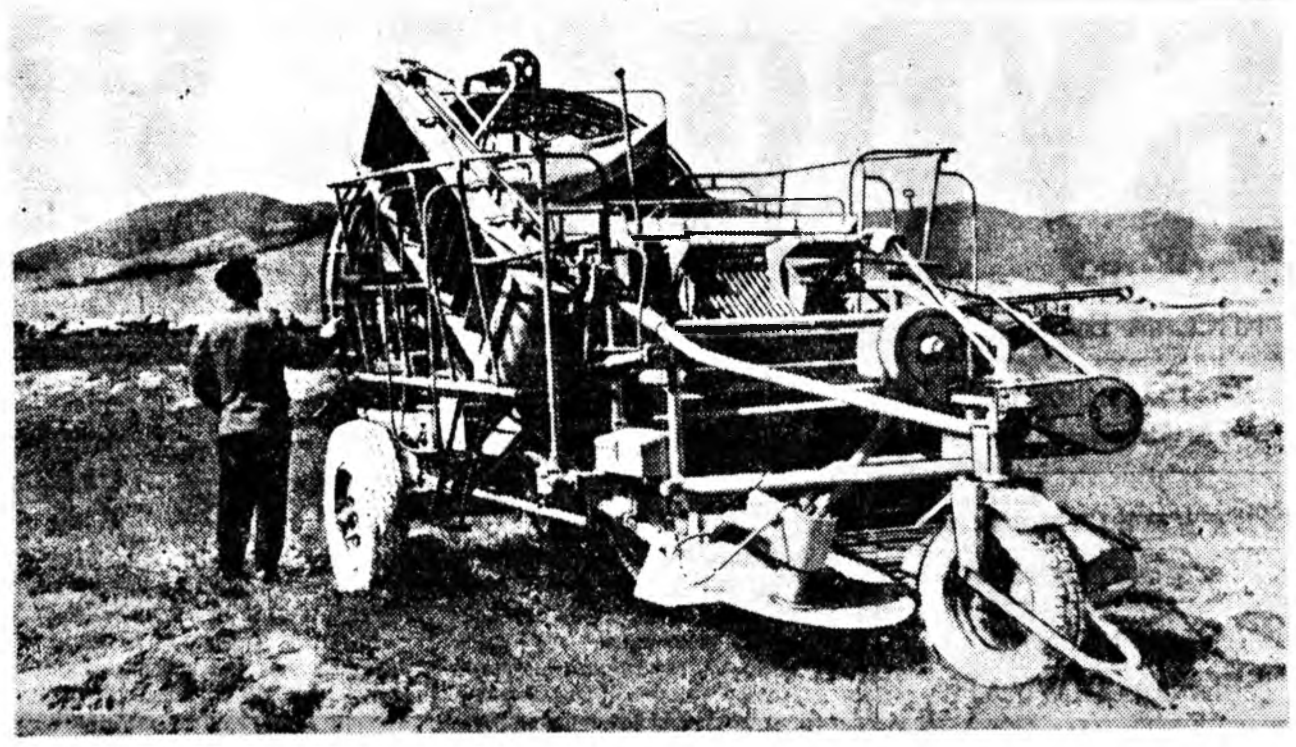
— Манай үйлэдбэри энэ шадархи Борзегскэ химиин, Онештскэ нефть бүйлүүлэгшэ наржуулдаг комбинадуудтал, мүн хэмэл каучугай комбинадтал адли — румыно-совет экономическа хани харилсаанай үрэ мүн,— гээд, Пятра Нямц дахи азотно үтэгжүүлгын комбинадай главна инженерэй туһалагша Петреску Михай хөөрөөгөө эхилнэ. Тус комбинат совет проектээр баригдаад, 150 гаран гектар талмай эзэлэнхэй. Байгаалиин баялигуудые ашаг-тайгаар хэрэглэхын тула комбинадаа эгээл эндэ бариха гэжэ шиидэһэн байгаабди: гол сырье —метан гэдэг газ — Трансильванiһаа соргоор дамжуулагдана. үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ ажахынууд — Молдавиин гүрэнэй ажахынууд, колсельхозууд эндэ дүтэхэнэ юм гэжэ инженер нэмээн хэлэбэ.

Цехүүд соогуурнь ябахада, Сумска, Харьковска, Пензинскэ, Невскэ заводуудай бүтээһэн оньһон нарин түхеэрэлгэнүүд тодхоотой байба. Энэ техникые хэн жолоодон хүдэлгэнэб гэжэ асуухадамнай: — коллективист хүбүүд — В. Михус шэнгэн азодой түхеэрэлгые даадаг, коммунист Т. Леонте — компрессорнүүдые хангаха бригада хүтэлбэрилдэг. Операторнууд А. Морэрашу, М. Стружан баһал коллективист байһан хүнүүд юм.

— Нютагай залуушуулай дундаһаа хүдэлмэрииэдые бэлдэбди. Тиимэһээ эдэнэрэй дундуур наһан 25 тойрон болоно, — гэжэ Петреску ажаглана. Энэ зорилго комбинат бариханаа үлүү бэрхэтэй байһан. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организаци энэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхээ. Залуушуулые түсхай һургуулида оруулжа һургаад, ямар хүү предприятинуудта эльгээжэ хүдэлгэдэг байгаабди.

Ф. ЖАРНИКОВ,
ТАСС-ай корр.

Бухарест.

Онохойн совхоз жэл ерэхэ бүри шэнэ техникэ олоор абана. Зураг дээрэ: совхозой 2-дохи отделенидэ асарагдаһан хартаабха хуряалгын шэнэ комбайн.

И. БАЛЬДИРОВАЙ фото.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ АГИТАТОР ЕРЭЭД...

Арбаад гаран хоногой урда тээ колхозойнгоо табан гүүртын һубай үхэр туулсажа ябаа һэн. Үргэдэй ошоһон харгынь ой модон набшаһа намаагаа хүсэшэнхэй, зүлгэ субасаньшье сэсэг ногоогоор ургашанхай, уйтан дээрээ бүри хабшуу болошоһон шэнгээр харагдаба.

— Зай, Евгений Намдырович, хэлэһэн саг соогоо манаа эрьежэ ерэбэ хаямта даа. Бидэнтнайшха палайн түбхинэшэнхэйбди. Малнуудай ехэ түргөөр үнгэ жүһөө хурсадажа, айхабтараар таргалха һууряа табяад байна, —гэлдэжэ, адуулагшад колхозойнгоо түбһөө ерэһэн ветеринарна врач, агитатораа хүхюун баяртайгаар угтажа, отогойнгоо хажуудахи түүдэгэй гэрэлдэ үдэшэ орой болотор хөөрэлдэбэ.

— Таанадтаа хэлэхэ, дуулгаха һонин гэхэдэ, Худэриин совхозой мал адуулагшадай дүй дуршал тухай һонирхолтой хуудаһан республикымнай газетэнүүдтэ толилогдоо. Газетэнүүдыетнай энэ асарбаб. Яаралгүйгөөр тэндэһээ өөһэдөө уншажа, зуун хоногой туршада бэлшээн таргалуулжа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүр 100 килограммаар нэмээдэг үхэршэд нүхэд Н. К. Ломоносов, С. С. Гуляевай хүдэлмэритэй танилсана бэзэт,—гэжэ агитатор Молонтоев хэлэбэ.

—Зүб лэ даа,—гээд, ахалагша үхэршэн Аюша Хамаганович Петухов дэмжэнэ. — Үргэдэйн бэлшээри эдеэлсэ ногоо элбэгтэй, уужам ехэ гээд лэ, бэеынгээ амарые хараха болоо һаа, малаймнай хоног бүри килограммаар нэмэхэнь гайтайл. Сүүдхэ бүриин килограмм гээшэмнай оролдосын лэ хүсөөр, үдэр, һүнигүй малайнгаа хойноһоо харууһалһанай ашаар лэ туйлагдаха бэзэ,—гээд, ахалагша үхэршэн зарим адуулагшадай өөрынгөө ээлжээндэ үхэрөө адуулха үедөө малаа орхижорхёод, хүршэнэрэйнгөө отог байраар зайгуултадаг ушар дурдажа, зэмэтэйшүүлэй нюур улайлгаад абана.

— Мүнөө жэлдэ бүри удаанаар, сентябриин тэн болотор эндэ малаа таргалуулжа, шахажа, толгой бүриинь зуун килограммаар сохом нэмээхэ дүүрэн аргатайт. Бодоод үзыт даа, манай «Восточные Саяны» колхозой табан гүүртэдэ хамтадаа 863 толгой хашараг, бурунууд байна. Мяханайнь сэбэр нэмэлтэ аяар 900 центнер тухай болохо болоно. Тэдэнэймнай ехэнхинь намартаа гүрэнэй худалдаанда ябуулагдаха. Дундаһаа дээшэ, тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үхэрэй мяханай амидын шэгнүүрэй нэгэ килограммынь гүрэнэй худалдаанай сэнгээр 97 —97 мүнгэн хүрэдэг гүб даа. Тиигээд саашань тоолоод ерэбэлтнай, малаа ганса түлжүүлһэн, таргалуулһан дээрэһээ таанад колхоздоо хэды шэнээн олзо оруулха байна гээшэбта?..

Ажалдаа хэн һайнаар хандажа, хамтын зөөри ехээр арьбадхалсанаб, тэрэнэйнгээ зэргээр материальна талаар урмашуулагдаха ёһотой. Эн[э] тушаа парти, правительствымнай з[аа]-һөө тодорхой заабари һүүлэй үедэ г[ар]-тэһэн. Эндэ һая манай правлени[ин], парткомой заседани дээрэ мал а[дуу]-лагшадай ажалай түлөөһэн, нэм[элтэ] түлбэри тухай хэлсээн боложо, т[одор]-хой шиидхэбэри абтаа. Жэшээнь, [та]-над, холын бэлшээридэ ябаһан ү[хэр]-шэд, иимэ түлөөһэ абахат. Харууһ[ал]-жа байһан малайнгаа нэмэлтэ ш[эг]-нүүрэй 10 килограмм бүриин 0,5[0] ажалта үдэр абахат. Холын бэлшээр[и]-дэ ябаһанайнгаа түлөө тэрээн дээр[э] үшөө 50 процент түлөөһэ нэмэжэ аб[а]-хат гэхэ гү, али 0,25 ажалта үдэр б[а]-шүүлхэт. Манай колхоздо тогтоо[г]-мол гуримай ёһоор ажалта үдэрэйнг[ээ] тоогоор хараадуулан, түлөөһэеэ һа[ра] бүри сэбэр мүнгөөр абахат. Тэрэ[ниһээ] саада тээ, түсэбһөө гадуур нэмэй[ж] мяханайнгаа 20 процентые нату[ра]-раарнь абаха аргатайт. Энэ натураль-на нэмэлтэ түлбэриин түлөө урма-шуулга дээшэлүүлхын зорилгоор ма-лай шэгнүүрэй сүүдхын нэмэлтэ 700 граммаар түсэблөөбди.

— Яһалал гээшэ даа. Би мүнөө жэлдэ Үргэдэйн бэлшээридэ хоёрдохи зунаа зуһажа байнаб,—гээд, энэ[ни]-һээ урда дуугай һууһан Петр Демин гэжэ ород хүбүүн хөөрэлдөөндэ оролсо[но]. — Түрүүн холо хүбшын бэлшээриде хүдэлхэ болобош гүүлхэдээ арса[ба]. колхозой ноёдтой туласалдаһаниим. мүнөө болоходо ашадаһамни хүрэ[нгүй]. Аюша Хамаганович, Сотников Ни[ко]-лай Насынович, тэрэнэй дүү хүбү[ү]-нэйнь—дуршал ехэтэй малшадай, эн[эр]-энэрхы сэдьхэлтэ аха нүхэдэйнгөө ту-һаламжаар шэнэ мэргэжэлдээ түргэ[н] һурааб. Мүнөө намайе эндэһээ на[ш]-наашье һаатнай, малайнгаа хажуу[һаа] хайшаашье ошохогүйб.

Агитатор Молонтоев шагнажа һуу-шадтай зохид тодхол оложо, хөөр[эл]-дөөндэ хабаадуулхадаа ехэ баясаба. нэгэ темэһээ нүгөөдэдэнь шадамар[аар] шэлжэн оруулдаг. Мүнөөшье ма[л] адуулагшадайнгаа ажал хэрэг ту[хай] һонирхолтой зохидоор, үлүү ехээр на-баришалан, хүниие хашараангүй хө[ө]-рэлдэһөөр, орон доторхи, мүн ула[с] хоорондын байдал тушаа үгынгөө ту-гаасхалдэ тогтобо. Тиихэдээ малш[а]-дайнгаа һонирхожо, өөһэдынь һураһа[н] асуудалда ехэнхинь харюусаба. Афри-ка түбиин арадуудай мүнөөнэй тэм-сэл, тэндэ бэеэ даанхай гүрэнүү[д] тухай агитатор һонирхомоор хөө-рэжэ үгөө.

Тиигэжэ орой болотор хээрын түү-дэгэй дэргэдэ хөөрэлдэһэн нютагайхи[д] холтоһон отогтоо орожо унтаха га[н] түхеэрээд, үшөө олон юумэ үгэлэл-жэ, удаан һэргэг хэбтэхэдэнь, малай[н]-гаа һүниин адуулганда ябаһан нүхэ-дынь һүниин хонгорто дашуураа, до-ро дороо мүн лэ өөрын бодол гүйлгэ-жэ ябаа бэзэ.

Б. ШИРЕТОРОВ.

Түнхэн.

Таряа хуряалгын урда тээ

«ТАЛЫН ОНГОСЫН» КАПИТАН

УУЖАМ ЕХЭ хашаа соо жарытэр табяатай байһан олон комбайн, машинануудай хоорондуур халта тоһон болоһон комбинезонтой хоёр хүн ябана. Ута нарин ород хүниинь хажуудахи хүдэр бэетэй, наһажаал буряадтаа хандажа:

— Даша Дымбрылович, танай энэ «С-6» комбайн нилээд «үбгэрөөшье» һаа, үшөөл һайн зандаа байнал. Энээгээр таряа үшөө хадахаар гү?—гээд асууна.

— Энэ комбайнаар 7—8 жэл сохом хүдэлөөб. Һая совхозой главна инженер, механигууд «комбайншни хуушараа, голодоһондо гаргаха, списалхамнай» гэлдэнэ һэн. Теэд би энээгээр үшөө 1—2 намар хүдэлөөд туршахамни,—гэжэ үноохи буряад хүниинь хэлэнэ.

— Зүб лэ даа. Мори унаа, машина техникэшье гамналгын хүсэн ха юм. Харыт даа, эдэ комбайнуудай зариманиинь оройдоол 2—3 жэл хүдэлжэ байһан аад, шэрэ үнгэеэ холторжо, һанги набта болошоод, харахадаа нюдөө далтирхаар. Хамтын зөөридэ зариман яагаашье хайрагүйгөөр хандадаг гээшэб, —гэжэ тэрэ ородынь урмаа таһарна.

Д. Д. ДЫМБРЫЛОВ.

Эдэмнай Үдын совхозой үнинэй комбайнернууд Даша Дымбрылович Дамбрылов Степан Иванович Мишенин хоёр гээшэ.

Нээрээшье тэдэнэй хэлэгшэ зүйтэйл ха. Колхоз, совхозуудта зарим харюусалгагүй хойрог хүнүүд олзо эдишын хойноһоо намнажа, комбайн, машинаа хайра гамгүйгөөр, эзэн бусаар абажа ябахаһаа эхилээд, тэдэниие сагһаань урид муудхаадаг, гарһаа гаргажархидаг.

Ёһотойл таряашан-механизатор гээшэмнай зоной үнэтэ зөөри—машина техникые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ гамтай наринаар абажа ябаха зэргэтэй. Илангаяа тэдээгээр шадаал һаа ехэ газар хахалха, олон гектар ургаса хуряаха, удаан саг соо һаадгүй хүдэлгэхын түлөө тэмсэхэ ёһотой ха юм.

Энэ дуршал ехэтэй комбайнер Даша Дымбрыловичые абаад үзыт даа. Аяар 1958 ондо абаһан «С-6» комбайнаар 5—6 жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ, нёдондо тэрэ машинаараа 640 гектар таряа хуряагаа гэхэ гү; али совхоз соогоо эгээл ехэ бүтээсэ туйлаа.

—Байгша ондошье хуушан комбайнаараа баһал 600—700 гектар таряа лаб хуряахаб,—гэжэ тэрэ найдамтайгаар мэдүүлнэ.

Нүхэр Дымбрылов өөрөө бүри 30-аад онһоо эхилжэ, нютагтаа түрүүшын «түмэр морин» тракторай бии болохоһоо хойшо «булад хүлэгүүд», «талын корабльнуудтай» хуби заяагаа холбоһон хүн. Эгээ түрүүн муухан колесно тракторһаа захалаад, адар томо «ЧТЗ», мүн «АТЗ», «ДТ-54» гэхэ мэтэ хүрэтэр орёо оньһон машинануудай жолоо барядшье үзөө. Эдэ 20—30 жэл соо Даша Дымбрыловичэй хахалжа элдүүрилһэн газар, ургуулжа абаһан орооһо таряае шэгнэжэ, хэмжэжэ хойнонь гараха бэрхэтэйл байха. Илангаяа дүшөөд оной дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ үбгэд хүгшэд, эхэнэрнүүдые дахуулан, фронтдо, Эхэ орондоо талха таряа үгэхын тула үдэр һүниие мэдэнгүй, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ гараа. Үетэн нүхэдэйнгөө Эхэ ороноо хамгаалхаяа хойно хойноһоо мордоходо, үлөөгдэһэн Даша нэгэтэ бэеэ барингүй, хэды хоногой хүнэһэ, дотор хубсаһа абаад, военкомат ерэбэ.

—Намайе фронт эльгээгты. Эндэ байха аргамни үгы. Хархис фашистнуудые хороолсохомни. Табигты,—гэбэ.

— Тиигэжэ болохогүй. Хүн бүхэнэй толгойнгоо хазайһан тээшэ ябаха болоо һаань, юун бололтойб. Эндэмнай баһал фронт гээшэ. Ши мүнөө дээрээ эндээ хэрэгтэйш,— гэжэ военком эрид харюусаа гэхэ.

Он жэлнүүдшье ошожо, оронноймнай хүдөө ажахыда туйлай ехэ хубилалта болоо. Тарялан дээрэ элдэб түхэлэй орёо нарин оньһон машина техникэ улам олошоржо, хабарай тарилга, ургаса хуряалга шэнэ, түрүү онол аргаар хэгдэдэг болоо. Шадабари мэргэжэл ехэтэй механизаторнуудшье олон болоо. Үнинэй комбайнер Даша Дымбрылович баһал ажабайдалай үргэн алхамһаа гээгдээгүй. Богонихон болзорто шэнэ түхэлэй техникэ шудалжа, ямаршье машина жолоодохо, заһаад ябуулха дээдэ гарай мэргэжэлтэ болоһон. Мүн энэ үе соо тэрэ нилээд олон хүнүүдые механизаторай мэргэжэлдэшье һургаа. Совхозой алишье отделенида ябаа һаатнай, «багшамнай Даша Дымбрылович юм» - гэхэ хүнүүд олон байха.

Таряа хуряалгада бэлдэжэ эхилһэн мүнөө үедэ нүхэр Дымбрылов, өөрынгөө һурагша байһан, баһал бэрхэ механизатор Степан Мишенинтэй комбайнуудай эгээл орёо оньһон деталь, часть заһажа, тааруулжа табидаг ажалтай. Эдэнэр 20 гаран комбайнай «зүрхэн»— мотоорнуудые заһажа, бэлэн болгоо.

— Комбайн бүхэниие нэгэ гарта даагаад, нарин нягтаар, эзэн ёһоор абажа ябаа һаа, 2 намар удаагаар ехэ заһабарилгагүйгөөр хүдэлгэхөөр байдаг. Теэд тиигэгдэнэгүй. Комбайнернууд ходо һэлгэжэ һэдхэжэ, нэгэниинь һайнаар, нүгөөдэнь муугаар хандахадаал, техникэеэ сагһаань урид һалгаанабди,—гэжэ Даша Дымбрылов һанаһанаа хэлэнэ.

Иимэл даа, «булад хүлэг» техникэдэ бүхы зэрхэ сэдьхэлээ абтаһан, шэнэ үеын үнэн сэхэ тарияшан. Энэмнай гоёожошье хэлэлтэгүй, үнэхөөрөө газар дайдадаа дуратай, тарялангай номин хибэс ногоон ургасаар хушагдаад гү, али халюун шаргал тарянай эдеэшэжэ, алтан хоолосуудайнь шэбэнэлдэн байхые шагнажа, хаража, сэдьхэлээ ханадаг хүн.

Хүдэлмэридэ холоһон хүдэр гараараа «талын онгосын» жолоо барижа, алтан тарияан далай соогуур үшөөл олон жэлдэ тамаруулан ябаг лэ Даша Дымбрыловичнай!

М. НАМЖИЛОВ.

РОССИН ШЭНЭ ХУУЛИНУУД ТУХАЙ

Һаяхан Россин Федерациин Верховно Соведэй сесси дээрэ Гражданска ба Гражданска процессуальна кодекснууд баталагдаа. Энээнтэй дашарамдуулан, АПН-эй корреспондент Россин Федерациин Верховно Сүүдэй Түрүүлэгшэ Лев Смирновтой уулзажа, эдэ хуулинууд тухай хөөрэхыень гуйһан байна.

Сүүд гол түлэб уголовно хэрэгүүдые шиидхэбэрилдэг гэжэ заримнай һанадагшье һаа, үнэндөө гражданска хэрэгүүд ехэнхинь байжа, тэдэнэй тоо жэл бүри олошорно. Жэшээнь, нёдондо Россин Федераци дотор харагдаһан хэрэгүүдэй 82 процентнь гражданска хэрэгүүд байгаа.

I.

Гражданска процессуальна түрүүшын кодекснуудай баталагдаһаар дүшөөд үлүүтэй жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо манай общественна социальна байдал оньдоо болоод, экономикын талаар гүнзэгы хубилалтанууд бэелүүлэгдэн, ажахын харилсаануудай шэнэ формонууд бии болооншье һаань, хуулинууд хуушараа үлөөд, хубилһан, шэнэ эршон байдалтай тааралдахаяа болиһон байха юм.

Совет хуули ёһоной шухала хубинь болоһон гражданска хуули экономическа байдалай гол талануудай нэгые—эдлэл зөөриин талаар харилсаануудые гуримшуулдаг. Гражданска шэнэ кодекс гүрэнэй, колхозуудай, профсоюзай, ниитын, кооперативна эмхинүүдэй өөһэдынь хубиин эрхые тодорхойлоод, үйлэдбэридэхи социалис зөөри хадаа коммунизм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулжа байгаа үеын зөөри хогшолой харилсаануудай үндэһэ һууринь болоно гэжэ тэмдэглэнэ.

Һаяхан абтаһан кодекс хүн бүхэнэй, ажалшадай эрхэ сахиха эрилтэ табина. **Энгэй** үмсэ гэһэн ойлгомжо шэнэ кодекс соо дурдагдахаяа болижо, граждануудай материальна, соёл болбосоролой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха зорилготой **хубиин** зөөри тухай ойлгомжо анха түрүүшынхеэ оруулагдаа.

Өөрынгөө зөөридэ эзэн байха гражданин бүхэнэй эрхые хамгаалха зуураа, ажал хэнгүй олзо олохо, ажалһаа хулжаха, хүнэй хүзүүн дээрэ һууха ябадал хууляар хоригдоно. Хэрбээ гэр байра, дача (тэдэнэй зарим хубинь) гү, али ондоошье зөөри эзэнэйнгээ ажал хэнгүй баяжалгын нүхэсэл болоо һаань, сүүдэй шиидхэбэреэр бусаалтагүйгөөр абтаад, нютагай ажалшадай депутатнарай Соведэй мэдэлдэ үгтэхэ ёһотой. Харин гэр байра гү, али дача республикын Министрнүүдэй Соведээр тогтоогдоһон сэнһээ дээшэ бэшэ түлөөһөөр дам үгтэһэн байгаа һаань, гүрэнэй мэдэлдэ хуряагдан абтахагүй.

Шэнэ кодекс хуушан кодекс шэнгеэр үг залгамжалан зөөри эдлэхэ гурим ёһо сахин хамгаалдаг. Гэхэ зуура хуулииньшье ёһоор, захяа бэшэгэй ёһооршье зөөриин эзэн боложо шадахагүй хүнүүдые тодорхойлоо. Үг залгамжалан зөөри эдлэхэ эрхынгээ хүсэндөө орохо үеэр түрэлхидтэ тоологдохо эрхэһээ хаһагдаһан хүнүүд үхибүүдэйнгээ зөөри эдлэжэ шадахагүй, мүн зөөриин эзэниие тэдхэхэ уялга дүүргэхэһээ хулжаһан түрэлхид, наһа гүйсэһэн үхибүүд тэрэнэй зөөри эдлэхэ эрхэгүй.

Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, социалис байдалай ёһо гуримые эбдэгшэд олониитын зүгһөө шүүмжэлэгдэхэһээ гадна, мүн хуулиин ёһоор хэһээгдэхэ зэргэтэй болоно.

Кодексын зарим бүлэгүүд энээнэй урда тээ байһан хуулиин ёһоор заагдаагүй харилсаануудта зорюулагдаа. Жэшээнь, һүүлэй үе болотор ухаалан зохёохо эрхын гуримууд хуулита хэдэн заабаринууд соо тодорхойлогдоһон байгаа һаань, мүнөө авторнуудай эрхэ, тэдэнэй уялганууд анха түрүүшынхеэ тодо һонороор гуримшуулагдаа. Авторай эрхын нормонууд, договор баталха гурим, ямар зохёолнууд хайшан гээд энэ эрхын үндэһөөр хамгаалагдахаб гэһэн асуудалнууд кодекс соо тодоор хараалагданхай.

Харин гүрэнэйхидэй ба хаанахишье гражданин бэшэ хүнүүдэй эрхэеэ бэелүүлгэ тухай бүлэг дотор оруулагдаһан гуримай ёһоор, тэдэнэр Россин Федерацида байхадаа, совет хүнүүдтэй адли эрхэ эдлэхэ ёһотой гэжэ заагдана.

II.

Гражданска процессуальна кодекс граждануудай ами бэе, тэдэнэй эрхэ хамгаалха талаар ехэ үүргэ дүүргэдэг совет хуулиин демократическа гол ёһо гуримуудые саашадань хүгжөөнэ.

Манай ороной гражданин бүхэн социальна, зөөри хогшолой, үндэһэ яһанай илгааһаа дулдыдангүй, хуулиин ба сүүдэй үмэнэ аб адли эрхэтэй байдаг, шүүхэ шиидхэхэ хэрэг имагтал сүүдээр бэелүүлэгдэдэг. Бүхы сүүдүүд гражданска хэрэгүүдые хамтаараа, хуулита ёһоор һунгагдаһан судьягай, арадай хоёр заседателиин хабаадалгатайгаар хараха, судьянар имагтал хуулида мэдэлтэй байха, сүүдэй хэрэг национальна хэлэн дээрэ эрхилэгдэхэ гэжэ кодекс тогтооно.

Гражданска хэрэгүүдэй харагдахада, профсоюзууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд, колхозууд, ниитын эмхинүүд болон граждануудай үргэнөөр хабаадалсахые кодекс хараалаад, ондоо хүнүүдэй эрхэ болон аша туһые хамгаалха зорилгоор нэхэбэри хэхэ тэдэнэй эрхэ тодорхойлно. Шэнэ кодексын ёһоор, нүхэдэй сүүдүүд зарим гражданска хэрэгүүдые шиидхэбэрилхэ эрхэтэй. Сагай ошохо бүри энэнэй олониитын үүргын дээшэлүүлэгдэжэ байһаниие гэршэлнэ.

Хуушанай үлэгдэлнүүд болохо хойрог, тунай, һэшхэлгүй, нозог нобшо ябадалнуудтай, социалис хуули журам хазагайруулдаг, хуулиин ёһоор граждануудта, гүрэнэй ба ниитын эмхи зургаануудта олгогдоһон эрхэнүүдые, ашаг туһые дабадаг ябадалнуудтай тэмсэлдэ граждан хэрэгүүдые хараха гурим туһа хүргэхэ ёһотой.

Хэрбээ хуушан кодексын ёһоор, хуулиин хазагайруулагдаһан ушарай элирһые заажа, сүүдэй зүгһөө юрын тодорхойлго гаргаха **эрхэтэй** байгаа һаань, харин мүнөө иимэ ушарнуудта — хуулиин хазагайруулагдаад, социалис хамтын гуримай, ёһо заншалай эбдэгдээд байгаа һаа, эмхи зургаануудай, предприятинуудай, колхозуудай, бусад эмхинүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд гараад байгаа һаань, энээн тухайдань тушаалтай нюурнуудта, эмхи зургаануудта, предприятинуудта сүүд мэдээсэхэ **уялгатай** гэжэ шэнэ кодекс заана.

III.

Совет засагай түрүүшын хуулинуудта оруулагдаһан В. И. Ленинэй гол заабаринуудые шэнэ кодекснууд саашадань хүгжөөхын тула, мүнөө сагай байдалда, дуршалдэ тааруулан бэелүүлхээр хараална. Мүнөө сагай байдалһаа сүүдүүдэй дуршалһөө үндэһэлэн абтаһан шэнэ нормонуудшье шэнэ хуули соо оруулагдаа.

Кодекснуудай проектнүүд хуули сахидаг зоной үргэн хэлсээндэ табигдаа. Россин Федерациин Верховно Соведэй хуули һанамжалан дурадхаха комисси энэ хэрэгтэ эрдэмтэ юристнүүдһээ гадна, мүн судьянар, прокурорнууд, арбитрнууд, адвокадуудые олоор хабаадуулһан байна. Энэ ушар шэнэ хуулинуудые зүбөөр тодорхойлон бэлдэхэ хэрэгтэ туһа хүргөө.

(АПН).

ОРВЕГИ
ТУХАЙ
МДЭГЛЭЛ

ҺАЙН ХАНИНАР БАЙХА—ҺАНААНАЙ

...бтэй хүршэнэрэй үрэтэ харилсаан

...Р-эй Министрнүүдэй Сове... Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...навиин оронуудаар ябажа ... Энэ аяншалга түүхэтэ гэжэ ...дахэ зэргэтэй. Юундэб гэхэ...етскэ Союз болон Скандина...оронуудай хоорондо үнинһөө ...бүрилдэһэн хүршэ ёһоной ...ааe улам бэхижүүлхэ хэрэг...р нүлөөлхэнь лабтай. 1958 ...«СССР—Норвеги» бүлгэм ...һон ушар харилсаа холбоо...тадхалгадамнай зохихо үүр...ргэһэниинь элитэ.

...обществодо худэлмэришэд, ...й ажал ябуулагшад, ехэ эр..., уран зохёолшод, артист... манай ороной олон хото го...дай ниитын эмхинүүдэй тү...шэд, үйлэдбэриин бүхэли ...тивүүд оронхой юм.

...орвеги—СССР» бүлгэмэй ...худэлмэри элдэб тухэл маяг... олон аргаар ябуулагдадаг, ...эшье амгалан байдал, хани ...ан, үгэеэ ойлголсолго, эти...йдабаряа улам бэхижүүлхэ ... нэгэл уг зорилготой. Совет, ... арадуудай түлөөлэгшэдэй ...ндын харилсаа холбоон ма...жал ябуулгада эгээн ехэ һуу...лдэг. Элдэб олон делегаци...е, ниитын ажал ябуулагша...эл бүри хүлеэн уттана. ...эй ажабайдалтай хүсэд бү...нилсуулха гэжэ оролдодог, ...хүнүүдэй баатар габьяата ажал тухай хөөрэжэ үгэдэгбди. Бүлгэмэй айлшадай тоодо Норвегиин элитэ эрдэмтэн, аяншалагша Тур Хейердал, Норвегиин графигуудай холбооной түрүүлэгшэ Рольф Рюде, уран зурааша Торстейн Риттун, уран зохёолшо Енс Бьернебю болон бусад бии байгаа.

Бүлгэмэймнай дэргэдэ эхэнэрнүүдэй комисси эмхидхэгдээд, «Норвегиин эмэгтэйшүүлэй союзтай», «Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө» гэдэг Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын лигиин норвежскэ хэлтэстэй, Норвегиин эмэгтэйшүүлэй бусад хэдэн эмхинүүдтэй харилсаа холбоо байгуулаһхай юм.

Совет хүнүүдтэ туһа хүргэһэнэйнгөө түлөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1 шатын орденоор шагнатдаһан Мария, Гейнгольд Эстрем гэгшэдтэй, мүн совет шагнал хайрануудта хүртэһэн Хойто Норвегиин гражданинуудай делегацитай Москвада, Ленинградта хани ёһоной халуун уулзалга болоо һэн.

Худэлмэришэд, врачнууд, уран зураашад, артистнууд, полярнигууд, бүлгэмэй правлениин гэшүүд, тэрэнэй нютагуудтахи эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд совет делегацинуудай составта орожо, Норвеги ошодог байна. «Кейла» гэжэ теплоходоор ошоһон совет морягуудтай уулзалга, тэрэшэлэн «Москвич» автомобильда зорюулагдаһан үдэшэ тон һайнаар үнгэрөө.

Норвег арадай ажабайдалтай, тэрэнэй түүхэтэй, эрдэм, соёлойнь элитэ ехэ ажал ябуулагшадтай манай улад зониие танилсуулха гэһэн элдэб хэмжээ ябуулганууд ехэ һуури эзэлдэг.

СССР-эй ба Норвегиин арадууд ходо эбтэй эетэй ажаһуудаг, хэзээшье хоорондоо дайлалдаагүй юм. Манай оронуудай хоорондын (зүүн тээшье, Балтикадашье) худалдаа наймаанай харилсаа холбоон эртэ урда сагһаа эхитэй. Манай хоёр ороной хани барисаан дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ хамтынгаа дайсанда—герман фашизмда эсэргүүсэн тэмсэһэн эрхим хүбүүдэй шуһаар шэрээгдэн батадхагдаа. «Норвеги Танда баясхалан хүргэнэ» гэһэн үгэнүүд Ослодо, Совет Армиин сэрэгшэдэй хүүр дээрэ табигдаһан памятник дээрэ бэшэгдэнхэй.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Норвегидэ аяншалгань Совет орон Норвеги хоёрой хоорондын харилсаанай түүхэдэхи шухала ябуулга болохо байха.

Ю. САВИНОВ.
Далайн флодой министрэй нэгэдэхи орлогшо, «СССР—Норвеги» бүлгэмэй түрүүлэгшэ.

ПАСТОР ФОРБЕККОЙДО

ОСЛО. (**АПН-эй тусхай корр.**). «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, пастор Форбекктой Веркет тосхондо (Ослоһоо 60 километртэ) ушараа һэмди. Зошодые угтадаг багахан таһалгадань орожо танилсаһанһаа хойшо олон жэл тэндэ байһан мэтэ бологдоо һэн. Бардаатай хоолой, баян үгэнь таһалга соо дүүрэн дуулдажа, баярта хүхюун оршон байдал дэлгэбэ. Н. С. Хрущевой Норвегидэ ерэхэеэ байһан тухай хөөрэхэдөө, илангаяа хүхюу хөөрдэм болоодхино.

— Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ хуряаха, эб найрамдал хамгаалхын түлөө бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ г-н Хрущевой үгэ хэлэхые шагнаа һэм. Гүрэнэй агуу ехэ ажал ябуулагша, зулуур зохид лэ хүн даа. Энэ ерэлгэнь оронуудаймнай хоорондоо бүри ехээр этигэлсэхэ, хани барисаагаа бэхижүүлхэ хэрэгтэнь туһа хүргэхэл байха. Советскэ Союз ээрхэг түримхэй юм гэһэн худал хуурмаг номнолоор хүнүүдые хулхуулан тээлмэрдүүлхын тула Норвегидэхи зарим хүнүүдэй бэхэ, саарһа гамнангүй бэшэһыень нюугаадшье яалайб. Һүүлэй арба нэгэн жэлэй турша соо Танай орондо зургаа дахин ошоһон, тиихэдээ Советскэ Союз гээшэмнай үнэхөөрөө эб эетэй байдал хүсэдэг гүрэн байна гэжэ батаар этигээ һэм.

«Дурна зүгһөө аюул» гэдэгээр манай зониие айлгаха һэдэлгын гаргагдахада, би иигэжэ хэлэдэгби: эдэ шал худал үгэ хүүртэ бү этигэгты. Эб найрамдал— совет арадай, тэрэнэй правительствын гол зорилгонь юм.

Дайн байлдаан ямар ехэ гасалан зоболон тохёолдуулхаб гэжэ совет арад мэдэдэг. Совет арад амгалан тайбан байдалай аша туһала жагсан, хэнһээшье ехэ хохидол үзэһэн байха.

Форбекк түр зуура дуугай һууһанай һүүлээр, ямаршьеб бодолһоо баясан, гэнтэ иигэжэ асууба:

— Танай тэндэ, Москвада, ажаһуудаг Николай Тихонов һайн байна гү, Борис Полевой юу хэнэб, эб найрамдал хамгаалха Совет комитедэй ажал хэрэгынь хэр ябана хаб? Ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаһаар ааб даа? Хөөрэжэ үгыт.

Биднэр хөөрэжэ эхилбэбди. Нүхэрэйнгөө али тухай һонирхон шагнахыень тэрэнэй харасаар тухайлбабди. Тэрэмнай ябаһан газарнуудайнь—Москва, Крым, Армени гэхэ мэтэ нютагуудай—һонин һорьмой дуулгахые хүлеэжэ ядахадал гэнэ. Тиихынгээ забһарта Норвеги тухай, тэрэнэй арад зон тухай хөөрэнэ.

Энэ пастор хори гаран жэлэй үеэр Драммeнсфьордын эрьедэ нэгэ гэр худалдажа абахадаа, хорёонь уһанһаа холо болгон урилһан юм. Тиигэһэнһээнь хойшо тэрэнэй участок дээрэ хэн илгадгүй уһанда умбаха, наранда бэеэ шаража хэбтэхэ аргатай болонхой гэдэг.

Үдэшын саг болобошье һаань, боро хараан пасторай сонхоор шагаажа үрдинэгүй. Юундэб гэхэдэ, һүниин сагаагаараа эрьедэг хаһа болонхой. Ород гуримаар, улаан шара болотор эдеэшүүлһэн сай уужа һуугаад, хөөрэлдөө һэмди.

Форбекк өөрынгөө түсэб тухай хөөрэхэдөө, эб найрамдал хамгаалхын тула зарлагдаһан, христос шажантанай конференцидэ хабаадалсахаяа Прага ошохом гэбэ.

— Зүгөөр, Прагада удаан байха аргагүй тухайдаа конференци эмхидхэгшэдтэ хэлээ һэм,— гээд ажаглаба.—Норвегидэ г-н Хрущевой ерэхэдэнь хараха, амаршалхын тула гартаа заабол бусаха ёһотойб.

Хөөрэлдөөмнайшье дүүрээд, столһоо бодобобди. Биднниие үдэшэхэеэ пастор гаралсаа. Таралгын баярай үгэнүүдые хэлээд, мордоһон хойномнай Драммeнсфьорд шадархи гэрэй газаа буурал толгойтой хүнэй удаахан шартан байхань, үдэшын урихан һэбшээндэ мүнгэлиг үһэнэйнь халта хиисэхэ харагдаа һэн.

Энэ сарюун, дорюун хүниие 70 хүрэхэеэ ябана гээ һаань —этигэхээр бэшэ. Форбекк тон хүнгэн, эдэбхитэй шударгы, багжагар бэетэй үбгэн. Амаралтада гараад байхадаа юу хэхээр хараалнат гэжэ асуухадамнай, Форбекк иигэжэ дэмы хэлээгүй байха:

— О, тиихэдэ эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ бүри ехэ саг намда бии болохол!

Б. ПИЩИК,
П. ЗЕМЦОВ.

Норвегиин ниислэл хото — Осло. ТАСС-ай фотохронико.

ЯРУУНЫНХИДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

...АГААН АЛТА» хуряалгын ...халуун хаһын түлэг дун... ябажа байбашье, тэжээл ...алгэ ажахы бүхэнэй дай... зорилго болоод байна. ... удэжэ байгаа адууһа ма...ал хахад соо хүрэхэ үбһэ ...ээр хангая!» гэһэн яруу...дай уряае Баргажанай ..., таряашад бардам омог...р дэмжэбэ. Тиигэжэ энэ ... адууһа малдаа 520.000 ...р үбһэ, 17.400 центнер ...нна шэмэтэ тэжээл, ...00 тонно силос бэлдэхээр ...зэһэбэд.

... хэрэгтэ хажуур далайжа ... хүн бүхэниие хабаа...н зорилгоор колхоз, сов...дай хүтэлбэрилэгшэд, пар... организацинууд эмхидхэ...эхэн худэлмэри ябуулжа .... Тодорхойлон хэлэбэл, үб...ряалгадаа эгээн түрүүлэн ...анай совхозой Шитханай, ...эй фермын малшад, меха...рнууд жэгдэрэн ороо.

...үшын үдэрнүүдһээ эхи...нлэ ажаллажа байһан 400 ... хүн зон зарим газартаа ... сохимо гэхээр ургаһан ...ногоогоо унаһан малгайгаа ...забда сүлөөгүйгөөр сабша...йнхай. Управлениин ажа...ы үбһэ хуряалгаяа гол тү...оньһожоруулагдамал звено... хүсөөр хэжэ дүүргэхэ зо... урдаа табинхай.

...ЮНЕРЭЙ ТУГ НАМИЛЗАА!

...АГ — САГТАА, САХИЛ...ЗА — ХҮХЭДӨӨ» гэдэг ...уу. Зулгы һайхан зунай ... үглөөе барабануудай суу... абяан зэдэлүүлхэнь. ...э ажалшадай хэдэн зуу...

БАРГАЖАН НЮТАГНАЙ ЯМАР ҺОНИНТОЙБ?

...гаад ухибүүд лагерьнуудта амаржа, бэе махабадаа һайжаруулха байһаниинь дамжаггүй.

...Хэды һайхан, наһан соонь мартагдашагүй, дурасхаалта юумэнүүдые эдир үетэн үзэхэнь гээшэб! Золтойхон нарата үдэрнүүдынь хэды һайхан дуун дорьбёогоор салгидан, сууряатан байха гээшэб? Һонин даа — холын аяншалга, далайн эрьеын түүдэгүүд, сэнхир маната орьёл үндэр ууланууд...

Ерээдүйн ехэ хэрэгтэ зоригшоднай хонгёо дуута 26 үдэрөө золтой һайханаар амаржа үнгэргэг лэ! Баргажан нютагта амарха газарнууд бии даа!

52 ЦЕНТНЕР? ЁҺООР ОЛЗО!

БУУРАЛ САРЮУН Байгал далаймнай зарим үедэ эрэлхэг зоригто загаһашадаа айхабтараар баясуулжархидаг юм. Бүри һаяхан, «Байкалец» колхозой И. Меньшиковэй хүтэлбэриллэг бригада нэгэ губшахадаа, 44 центнер тоһо бушхама тарган омолинуудые бариба. Тэрэл үдэрынь далай дээрэ ябаха зуураа, үшөө 8 центнер загаһа олзотой бусабад. Байгалай загаһашад соонһоо нэгэниинышье нэгэ үдэрэй туршада эды шэнээн олзо мүнөөдөө барягүй юм шуу.

«НОГООН ТҮЙМЭР» ҺҮЖЭРӨӨНГҮЙГӨӨР

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ баян хэшэгтэ хабар управлениин ажахынууд бүхылөө гуша гара мянган гектарта тарилга хэһэн. Тиигэжэ энлэхи механизаторнуудай шэн зоригто ажалаар баян ургасын үндэһэ һуури табигдаһан гээшэ.

...Үдэр ерэхэ түдам Хүнтэйн үргэн тала дээгүүр хүхэрэн, ногоорон байгаа ургасатай «урилдан», буртаг үбһэн бултайхаяа забдана.

Энэ жэлдэ управлениин ажахынууд түрүүшынхеэ самолёдоор «ногоон түймэрые» саража эхилбэ. Даб дээрэ 6 мянган гектарта иимэ аргаар ургасын хоротонтой тэмсэхэ байна. Тиигэжэ Хүнтэйн үргэн таряалан дээгүүр «сагаан бороо» сасаһан самолёдуудай дуун таһалдахаяа болинхой. Иимэ хэмжээ ябуулга энэ жэлдэ Баргажанай таряашадай 400.000 центнер шэлэмэл һайхан шэниисэ хуряаха хэрэгтэнь горитой нүлөө үзүүлхэнь лабтай.

С. СЕРГЕЕВ.

Ажаллаад амархада жаргал

Зунай һайхан саг. Түрэл байгаалиин үзэсхэлэн шэмэг, сэсэрлиг соогуур сэнгэхэдэ, Сэлэнгын долгиндо эрхэлүүлэн нэшүүлхэдэ, хада уулые махахада, түүдэг табин, тунгалаг агаараар амилжа һуухада ямар аятай гээшэб!

Ажалшадай зунай амаралтын хаһа үнинэй оронхой. Улаан-Үдын олохон предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай зунай амаралта хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай үнинэй бодомжолон, хараа түсэбүүдээ табинхай. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллективэйхид суббото бүхэнлэ олоороо Котокель нуурта, «Комсомольский» аралда амархаяа ошодог юм. Мүн шэлэй механизированнэ заводойхид Сэлэнгын һалаануудта сэнгэхэеэ гарадаг. Онгосоор ябахада ямар гоё гээшэб! Эрьедэ киоск, спортивна талмайнууд бии ха юм. Эндэ спортын мүрысөөн, онгосоор урилдаан болоно. Уран һайханай бүлгэмэйхид концерт харуулжа, нүхэдөө баясуулна.

Республикын аяншалгын совет һонин походуудые эмхидхэжэ байна. Буряадай багшанарай институдай студентнер Сэлэнгые уруудан, аяншалгада онгосоор гараа. Нэгэ үдэрөөр ойдо гаража, амаралтынгаа үдэрые олон хүн зон үнгэргэнэ. Энэ талаар «Труд» фабрикын, трамвайн паркын, Зүүн-Сибириин технологическа институдай коллективүүд шалгарна.

Һаяар городойхиднай шэнэ һонин үүсхэл гаргаба. Горсоведээрхин энэ хэрэгые дэмжээ. Субботын үдэшэ хүнүүд уһанай «трамвайда» һуугаад, Колобки, Мостовой тосхонууд хүрэтэр хонон ошоно.

Мүнөө үедэ Улаан-Үдын бүхы стадион, парк, саадууд хүдэлнэ. Онгосоор сэнгэхэ дуратайшуул уһанай станцида ошоно. Тэндэ 100 гаран онгосо бии.

«Комсомольский» арал тухай жэлһээ жэл бүхэндэ ехэ хөөрэлдөөн гарагша һэн. Худалдаа наймаанай талаар тэндэ ходо тулюуршаг байгаа. Харин энэ жэлдэ бэлэдхэл һайнтайгаар зуниие уттабабди. Хэдэн олон киоск хүдэлдэг болоо. Спортивна талмайнууд бии. Амаралтын үдэр хүн зон олоороо амарна. Гансашье амаралтын үдэр бэшэ, юрын үдэрнүүдтэ автобус ябана.

Горсоведэйхид хүүгэдэй зунай амаралтада ехэхэн анхарал хандуулна. Волейбол, баскетбол наадаха 58 талмай, теннис наадаха 100 гаран стол түхеэрэгдэнхэй. Эдиршүүлэй лагерьнуудые эмхидхэхэ хэрэгые манай штатнабэшэ таһагууд үдаридана. Гэр байрын захиргаанай 1-дэхи, 2-дохи управлениинүүдтэ телевизорнууд табигданхай, мүн агитационно талмайнууд хүдэлжэ эхилээ. Тэндэ лекци, хөөрэлдөөн болодог, научно-популярна, уран һайханай кино харуулагдадаг байха юм.

Хаанашье һайнаар амаржа болохо гэлсэдэг гээшэ. Тиигэбэшье предприятинуудай профсоюзай комитедүүд ажалшадай зунай амаралта тухай мартаха зэргэгүй ха юм даа. Тиин гэһээш зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай зунай амаралта тухай мартажархинхай. Жэшээлхэдэ, судна заһабарилгын заводой, нарин сэмбын фабрикын профсоюзайхид амаралтаяа яажа үнгэргэхэ тухай юушье хэлсээгүй һууһаар.

Горсоведэй гүйсэдкомой тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, городой предприяти, организаци бүхэн ажалшадай зунай амаралтада һайнаар бэлдэхэ зэргэтэй байгаа. Мүнөөшье саг хожом болоогүй. Бэлдэжэ боломоор.

Б. ЕГОРОВ,
Улаан-Үдын горсоведэй культурын таһагые даагша.

...РАГ ДЭЭРЭ: «Учитель» ...амаралтын байшанда амар...йгшад.
А. КУРТИГАИ фото.

ЭМ ДОМУУД ЭНДЭҺЭЭЛ ХАЯМ

РЕПОРТАЖ

Ямаршье үбшэндэ таараха шалгагдамал шанартай, элдэб ургамал, бодосуудаар хэһэн нилээд олон янзын эм домууд республикымнай аптекэ бүхэндэ хододоо байдаг болонхой. Теэд эдэмнай хаанаһаа тараагданаб, абаашагданаб? Республикымнай аптекэнүүдэй захиргаанай баазаһаа. Тэндэ һаяшаг ороходоо, нилээд олохон зүйлнүүдые тодоруулаа бэлэйбди.

«Үлэрэй лаампа» носооһон кабинет. Баазын дарга нүхэр С. П. Плахов столойнгоо саана һууба. Ехэл илдам зантай хүн. Ходол «окать» болохо юм «Та Волгоһоо гүт» гэжэ асуухада, энеэбхилэн зүбшөөгөө һэн. «Эмшэд, домшод тухай бэшэхэ гээ һаа, ямар нэгэн аптекэ ошохо байгаалта. Тэндэмнайл халуун хяһын газар хаям. Улад зоноо хайшан гээд хангадагыень харахат. Эндэ юу һонин юумэ олохобта даа. Склад лэ хаям даа»,—гэбэ.

— Үгы, эндэтнайл зорижо ерээбди... Хүдөө нютагай аптекэнүүдые яажа, ямар юумээр хангадаг гээшэбта?—гээд, арсан һагад асуубабди.

— Хотые хүдөөтэйнь—бүхы нютагуудые хангагшалди даа. Тиихэдээ ямар эм домуудай хэрэгтэй байһан тухай аптекэ бүхэнһөө захил абаад лэ, тэрэниень зааһан болзор соонь дүүргэдэг гээшэбди. Дүүргээгүй ушарнууд үсөөн лэ байха... Тиигээд эм дом, элдэб хэрэгсэлнүүдые Орлик, Багдарин, Нижне-Ангарск самолёдоор, Выдрино, Аршаан, Түнхэн, Хэрэн—түмэр замаар, бэшэ аймагуудта өөрын автотранспортаар эльгээдэг гээшэбди,—гэбэ.

— Теэд ямар янзын эд бараанууд орожо, абаашагдана гээшэб, Сергей Петрович?—гэжэ һурахадамнай, хөөрөөгөө улам ольһотой болгон үргэлжэлүүлбэ.

— Хараа ёһотойт, хүхэнүүд, һуунагар ута дентабусуудай хото, тосхонуудай гудамжаар һүндэлхые. Эдэмнай шүдэ аргалдаг нүүдэл амбулатори гээшэ. Баһа тон иимэ түхэлтэй машина аад лэ, рентгенэй аппаратура тодхоһон ябадаг. Эдэниие Чехословакиин Республикаһаа асарнабди. Һүрхэйхэн лэ машинанууд даа, хүдөөгөөр ябуулжа ханалгүй. Теэд хүдөө нютагуудаар ябажашье байнхай. Үшөөл үсөөн даа—оройдоо гурба. Иигээд лэ байн ошон олошорхо бэзэ,—гэбэ.

Теэд баазада ерээ һэн хойноо гансал Сергей Петровичой ама хараад лэ, хөөрөөень шагнаад лэ гараха бэшэ һэн хойноо склад., таһагууд соогуурнь ябажа харалтай бологдобо. Тэндэ уужам ехэ шулуун таһалганууд. Үндэр үргэн, шэллэгдэһэн шкафууд соо юрэдөө элдэб янзын эм домууд багсалаатай харагдана. Хуурай эмүүдэй таһагта ноб ногоохон түмэр боошхонууд соо—элдэб янзын ургамалнуудай набша үндэһөөр, үрэ буурсагаар хэһэн талхан тан эмүүд. Фармацевт маанадта хэдэн шэнэ эмүүдые нэрлэбэ.

Эдэнэй зариманиинь Будапештын заводуудта үйлэдбэрилэгдэнэ. Чехословакида баһал олон янзын эмүүдые гаргадаг болонхой. Москва, Ленинградайшье хэлсээнгүй юм аабза.

Баһа янза бүриин витамин, гематоген гэхэ мэтэ... Юрэдөө тоолохо болоо һаа, иимэрхүү эмүүд угаа олон даа.

Шэнгэн эмүүдэй таһаг соо боошхо мэтэ томо хэдэн лонхо шэлнүүд соо улаагаанын, халуун үбһэнэй, бугын эбэрэй болон бусадай шүүһэ шэмэнь бэлдээтэй байна.

Машинануудай таһаг. Эндэмнай хүдэлжэ байһан бэшэ, харин лэ задалжа хайрсаглаһан машинанууд: электрокардиограф, электро-хутага, универсальна диатермия, эпидиоскоп, оксогемограф гэхэ мэтэ. Иигэхэдээ эмнэгшэдэймнайшье хүдэлмэри оньһожоруулагданал гээшэ ха.

Нюдэнэй шэл бүтээдэг цех соо баһал һонин. Захилай ёһоор тэндэ ямарханшье шэл бүтээгээд, заһаад орхино.

Энэ бүхы элдэб янзын, элбэг олон эмнэлгын эд бараан хадагаламжада үни удаан байдаггүй, харин лэ захил хэһэн эздтээ дары түргэн хүргэгдэдэг байна.

— Илангаяа гигиенын эд бараан улам ехээр худалдагдана. Эд бараанаймнай эрьесэ жэлһээ жэлдэ арбаад процентээр нэмэжэ байдаг.— гээд, нүхэр Плахов хүхюутэйгээр хөөрөө һэн.

Арад зоной элүүр энхэ ажаһуухын тула хэды ехэ оролдолго гаргагданаб! Хаража, магтажашье ханалгүй байнал даа. Эм домһоошье эхилээд, ажалша хүнэй хэрэглэхэ юумэ яһалашье элбэгжээ гээшэл даа. Үбшэлһэн хүн эдэ эм домоор больницада ямаршье түлбэригүйгөөр, миинтээр аргалуулна ха юм.

Иигэжэ түбэй хотонуудай болон социалис оронуудай эм домой фабрикаһаа ороһон шухалын шухала эд бараан республикымнай бүхы тосхон нютагуудта һанаһан соо хүргэгдэнэл даа.

Р. ЦЫБИКОВ.

ХАХАЛАГДАҺАН ГАЗАРАЙ ҮНЭР

1

...АШИР ТОСХОНИИЕ һүниин харанхы хушаба. Оршон тойрон жэн балай. Энэ тосхонойн гүнзэгыгөөр нойрсожо байна. Зүгөөр нэ...н унтабагүй. Тэрэ хүн сүмөөхэнөөр хүб..., гартахинаа һэрюулхэгүйн тулада аалиха...лхалаад, газаа тээшээ гарашаба. Хэрэлсы ... зогсоод шагнаархана: холоһоо даа маши...үнхинэхэ абяан халта соностожо байба. ...б даа гээд, дахин шагнаархана. Һүниин ...нда энэ хүнхинөөн нэгэ шанга, нэгэ һула ...байба. «Дизельнэ мотоорой абяан ха» гээд, ...н илгаруулба. Энэмнай тракторай абяае ал...йгөөр танидаг болоожо һураһан хүн даа.

... руугаа һөөл түргэнөөр тэрэ хүн ороод, ...рта үмдэдэг хүбсаһаяа шамдуу углаад, ...хиба. Хүхын дуунай һүни богони, үүр сай...орхибо. Полиин захаар мүнөөхи хүмнай ...лээд, жалга руу гүйн татаад оробо. Нар...модон соогуур могойтоһон харгы дахуул...э тэрэ хүһанһаа холо бэшэ трактор жүд...ябаба. Табан корпустой плугаар таряанай ... хахална. Хурсадаһан лемегүүдынь газа...үрьһэ доогуур һэхээд лэ хаяна. «Хатаадүй, ...байнаш даа, шолмо» гээд бодоно.

...р таряаланда түрүүшынхеэ ябажа байһан ...ша. Энэ хүн үнинэй иимэ ажалда — та...рүүлжа ябанхай. Тиимэ хадаа тэрэнээ сэг...шададаг. Газар элдүүрилхэ тухай һайса мэдэдэг хүн. Теэд оролдоод байхада ургасашье гарадаг гээшэ ааб даа.

2

Эртын паар гээшэмнай баян ургасын найдамтай нүхэсэл шуу. Эдэ бүгэдые табан хурган мэтээр энэ хүн ойлгодог даа. Май һарын һүүл багай тунгалаг үглөөгүүр шииттэй газарай — майн паарай үнэр шэнэ ногооной хүншүү үнэртэй холисолдон, хамар руунь сорьёно.

— Энэ газар һайн ургаса үгэхэл бэзэ даа, — гэжэ тэрэ хүмнай дуугараад, трактористда дүтэлбэ.

— Фанис, яагаа эртэ орожо ерээбши?— гээд, нүгөө трактористнь кабина сооһоо бултайгаад, гайхангяар асууба.

—Унтажа ядаалбеэ: хэрэлсы дээрэ гараад байтараа абяаеш дуулаад, гэшхэлэлтэй болоо. Эсээ ёһотой гээд, энэ ерэбэлби даа.

Фанис кабинадаа һууба. Уданшьегүй трактор хүнхинөөд, үргэн полиингоо хүрьһэ хахалжа ороо һэн.

* *

1935 ондо Сулеймановтанай бүлэдэ хүбүүн гаража, ехэ милаангууд болоһон юм ха. Аргатай һаа, Исмаил эсэгэнь тэрэ багайнгаа айлнуудта бултандань дуулгаха һэн. Юрэдөөл дүтэ шадарайнгаа нүхэдтэ һайрхаа һаабза. Нэгэтэ Исмаил нүхэрэйнгөө мүргүй баяртай ерэхыень нүхэр трактористнь хараһан байха. Баяртай хүхюу нүхэрөө харахадаа, хамта хүдэлдэг трактористнь «хүбүүндээ Фанис гэжэ нэрэ үгыш» гээ һэн. Энэнь татар хэлэн дээрэ Жаргал гэһэн удхатай. Тэрэ халаандаа хүдэлхэдөө, Исмаилай хүл хүнгэдэнхэй, машинаньшье улигамдал байгаа бэлэй. Татарайнгаа газар уһые үнэн зүрхэнһөө дурладаг хүн байгаа.

3

Шэнэ нютагта — Буряад орондо Исмаил мүн лэ газар таряаланда ажалладаг байба. Трактор даажа абанхай. Түрүүн колесно, һүүлдэнь гусеничнэ трактор жолоодожо ябаа. Ажалдаа оролдосотой бэрхэ. Ажалша хүнэй гэр бүлынхидшье бүхы юумэндэ бэрхэ, шударгы байхал.

Он жэлнүүд үнгэржэл байна. Фанис хүбүүншье хүдэржэжэ, томо болобо. Арбан долоодохёо ябажа байхадань эсэгэнь хүбүүгээ прицепшик болгон дахуулдаг болоо һэн. Удаань трактористнуудай курсанууд. Дипломтой механизатор.

Фанис колесно тракторта һуужа, түрүүшынгээ алхам хэжэ эхилээ һэн. Һүүлээрнь түгэс хүсэтэй «НАТИ» тракторые жолоодоо. «С-80» тракторта һуугаа, бульдозертой «ДТ-54» трактор жүдхүүлхэдэ бүришье зохид байгаа бэлэй. Урзанда Фанис үдэшэндөө һуралсаад, үшөө комбайнерай мэргэжэлтэй болонги.

«СК-3» комбайн. Түрүүшын жэлдэ 460 гектар таряа хадаба. Үнгэрэгшэ жэлдэ шэб шэнэ «СК-3» комбайн тушаажа абаа һэн. Фанис энэ шэнэ машинаараа түрүүн таряа хадаа, удаань баалнуудые суглуулаа, комбайнаараашье хуряагаа. Ажалайнь дүн — 700 гектар хуряагдаһан таряан. Энэмнай управлени соогоо эгээл ехэ тоо байба.

4

Мүнөө Фанис Сулейманович дуршэлтэй бэрхэ механизаторнуудай нэгэн болонхой. Тракторта гү, али комбайнай штурвалда һууха бүреэ Фанисай сэдьхэлдэ омогорхол түрэдэг, баясадаг юм. Мүн энээнтэй хамта түрүүшын жэлнүүдэйнь хэрэг ажал, алдуу эндүү, амжалта түйлалтань хойно хойноһоо һубагдаһан мэтэ ойндонь туһагүй ородог юм.

Түрүүшын жэлнүүдтэ һэн... Ойлгомторгүй ябаһаар табан корпустой анзаһанай хутагануудта орожо, усалтан алдаа бэлэй. Энэ ушагта жэлһээ хойшо олон жэлэй үнгэрһэн хойно Сэлэнгын суута механизатор Михаил Ковалевский гэгшэтэй хамта хоёр комбайниие холбоод, хуряалгада ябаа һэн. Тэрэ жэлдэ ехэ амжалта түйлаад һэн. Хоёр мянга шахуу гектарай таряа хуряажа, арба мянга гаран центнер таряа сохёо. Энээнһээ хойшо Фанис эршэтэ ажалдаа амжалта түйлан ябадаг болонхой.

Энэ хабар Фанис поли дээрэ гаража шадаагүй. Түрэл колхоздонь — электростанцида дизелист хэрэгтэй болоо. Электростанци гээшэмнай колхозой ажабайдалай бүхы һудаһан ха юм даа.

5

Элдэб мастерскойнуудһаа гадна, Ташир тосхоной бүхы соёлой эмхинүүд, ажахын предприятинууд электрын элшэ хүсөөр — электростанциһаа ябуулагданал. Электрын гэрэл, элшэ хүсэн малай фермэнүүдтэ, колхознигуудай гартэ, культбазануудта ошоно. Богонёор хэлэхэдэ, электрын элшэ хүсэн эндэ агаар мэтэ болонхой. Станциин хүдэлмэри халтал таһалдаа һаа, бүхы юумэн зогсоно, һаатана. Иимэ һаатал болохогүйн тулада электростанциие һайнаар хүдэлгэхэ дизелист хэрэгтэй. Энээниие хэндэ даалгахаб гэлсэбэ. Нягта нарин механизатор Фанис Сулеймановта даалгахал даа гэлсээ бэлэй.

Энэ хүнэй урда мүнөөхил дизель. Зүгөөр энэмнай тракторай мотоор бэшэ даа. Хэлбэри маягаараа ондоо. Дизелист-механизатор болобо.

...Фанисайхи Ренат гэжэ хүбүүтэй. Гэрэнь үшөө багахан, дурбэтэй болоожо ябана. Бүхы наадаһхайнуудынь — машина. Тэрэнээ задалжа, нэгэ хабсаржа наададаг. Шэмхэлүүр бэрхээр өөрынгөө «ажал» хэдэг хадань эсэгэнь бүришье ехээр дурладаг байжа болоо. Фанис тракторта һуулгажа, хүбүүгээ олон хүхеэһэн байха. Яажа мэдэхэб даа, багахан Ренат эсэгынгээшье замаар ябаха аалам. Фанис баһал эсэгынгээ харгыгаар энэ ябана бшуу.

В. ЖАРКОИ

Юрөөгэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

Эрдэм наукын булан

ПЛАНЕТЭНҮҮД ТЭЭШЭ ОШОХО ЗАМ

ДЭЛХЭЙ дээрэ түрүүлэн захагүй замби түби руу хүнэй ниидэһэнһээ хойшо үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада совет космонавтнууд 383,1 час соо замда ябажа, орой хамта арба хахад миллион тухай километр зай гаталаа. Мүнөө һара руу хүнэй ниидэхэ аргатай болоһониинь лабтай. Энээнэй тулада техническэ хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй.

Газар дээрэһээ гол түлэб һарые, планетэнүүдые шэнжэлдэг байнабди. Юундэб гэхэдэ, телескопууд, бусад астрономическа зэр зэмсэгүүд гүнзэгы океанай оёорто табигдаһан мэтэ юм. Газарай үдхэн агаарые һэтэлэн дабажа, холын түбинүүдэй агаарай бүридэлые, тэндэ болодог үзэгдэлнүүдые элирүүлхэ гээшэ хүндэ хэрэг.

Тиимэшье һаань, эрдэмтэд планетэнүүд тухай улам ехэ юумэ мэдэдэг боложо байнхай. 1609 ондо агуу ехэ итальян астроном Галилео Галилейн түүхэдэ түрүүлэн, оройдоол гуша дахин томо болгодог бишыхан телескопоо огторгой руу шэглүүлэн табиһанһаань хойшо эрдэм наука айхабтар ехэ алхам хээ. Мүнөө астрономуудай мэдэлдэ мантан томо дурамбай телескопууд, радиотелескопууд бии болонхой. Эрдэмтэ хүнүүд тэдэ дурамбайнуудаар хэдэн миллиард жэлэй туршада гэрэлэй ябажа хүрэдэг замбуулин юртэмсые шэнжэлнэ. Олон тоото гайхамшаг нээлтэнүүд, ухаа заяанда ороогүй шэнжэлгэнүүд хэгдээ. Радиоастрономи, замбуулинай физикэ, астробиологи гэхэ мэтын эрдэм ухаан бии болоо. Һарын, холын түбинүүдэй, асари томо одо мүшэдэй нюусануудые астрономууд нээнэ. Огторгойдо яларан харагдадаг улаабар үнгэтэй түби болохо Марс дээрэ ажамидарал бии гү гэһэн үни холын асуудал шиидхэгдээ гэжэ тоолоходо болоно. Энэ түби дээрэ ажамидарал бии гэжэ харуулһан баримтанууд мүнөө олдонхой. Жэшээлхэдэ, США-гай Паломарска обсерваториин дэлхэй дээрэ томо телескопоор абтаһан Марсын спектрые американ астроном Вильям Синтон шэнжэлһэн байна. Тиихэдээ спектрэй шад улаан хубидань, 3,4 микрон тухай утатай долгин багта гэрэл бэедээ шэнгээн абадаг гурбан һудал тодолоо. Эдэ һудалнууд бүхы органическа молекулэнүүдтэ, мүн баһа набшаһадта тудажа ойгоһон гэрэл соо үзэгдэдэг. Синтонэй тодорхойлго Марс дээрэ амидаралта бодосой бии байһанай бодото гэршэ мүн. Сэхыень хэлэхэдэ, «Марсын» гэрэл бэедээ шэнгээн абадаг һудалнуудай байгууламжа «Газарай» һудалнуудай байгууламжаһаа халта ондоо байна. Энэнь юунһээ болонob гэхэдэ, Марсын бодосуудай белогууд Газарайхиһаа ондоо байна бшуу.

Эгээн һайнаар харагдаха үедэньшье Марсые адаглаһан шэнжэлгэнүүд тэрэнэй дэбисхэр дээрэхи байгаалиие илгаруулха арга олгодоггүй. Гэбэшье, астрономууд тэрэнэй дэбисхэр дээрэ болоһон һонирхолтой хубилалтануудые телескопоор хаража, буулгажа абаһан байха юм. Үни холоһоо хойшо мэдээжэ элдэб районуудайнь үнгэеэ үе-үе хубилгадаг ушарһаа гадна, һаяхан Марс дээрэ 600 мянга тухай дүрбэлжэн километр гэхэ гү, али Хара далайһаа нэгэ хахад дахин ехэ талмайтай шэнэ хара толбон элирүүлэгдээ.

Марс олохон нюусануудтай. Зүгөөр Газарһаа Наранда дүтэ оршодог Үүрэй Солбон бүришье олон нюусануудтай юм. Айхабтар үдхэн манатай байдагһаань болоожо, энэ планетын нюрууе хаража шададаггүйбди. Мүнөө Үүрэй Солбон тушаа астрономуудай мэдэһэн бүхы юумэнь тэрэнэй агаарай дээдэ талада хабаатай. Үүрэй Солбоной мүнөө багсаамжалагдаһан радиусынь — 6.200 километр — үүлэн дээрэхи нягтарһан бодосуудай радиус болоно. Тээд тэндэхи үүлэнэй хэды шэнээн зузаан байһаниинь хүсэд мэдэгдэнэгүй. Тэрэнэй дэбисхэрһээ дээшэ 72 километр үндэртэ үүлэд гэмжын хөөрэнэ гэжэ һүүлэй үедэ элирүүлэгдээ. Үүлэнэй дээдэ талын температурые хэмжэхэдэ, Цельсээр -70 градус тухай хүйтэн байна гэжэ тодорхойлогдоо. Радиогой туһаламжаар абтаһан Үүрэй Солбоной нюруугай температура тухай баримтанууд айхабтар һонирхолтой. Тэрэнь 300—350 градус халуун байна гэжэ сантиметр радио-долгинуудай туяаралгаар тодорхойлогдоо. Планетын нюруугай температура 410 градус халуун байна гээд «Маринер—2» гэжэ американска замбуулинай аппарадай хэһэн хэмжэлгэнүүд харуулаа. Нээрээ тиимэ байгаа һаань, Үүрэй Солбон дээрэ уһанай ехэ бассейнүүд бии гэһэн тухайламжа буруу һүрэнэ. Энэ планетэ дээрэ амидарал бии гэхэнь мүнөө үшөө эртэ.

Радиолокациин ашаар шэнжэлхэдэ, планетэнүүдэй байгаали элирүүлэгдэжэ болохо байна. Газарһаа эльгээгдэһэн радио-дохёонууд Меркурий, Үүрэй Солбон, Марс болон Юпитертэ хүрөөд, тэдээнһээ ойгожо, һөөргөө манай түбидэ ерэнэ бшуу. Энэ тэхэриһэн радио-дохёонууд зарим тэды мэдээнүүдые асарһан байха юм. Эдэ планетэнүүд хүрэтэрхи зайе, тэдэнэй хэды шэнээн түргөөр, ямар замаар ябадагые урданайхиһаа дүтэрхы мэргэнээр тодолхо арга олдоо. Наранай аймагай гол хэмжүүр болохо астрономическа единицые наринаар тодолхо шухала байһан юм. Энэ хэмжүүр 149.599.300 километр хараатай байна гэжэ совет эрдэмтэд элирүүлээ. Энэнь хайша хайшаа 2.000 километрээр алдагдаһан байжа болохо. Энээнһээ урагша астрономическа хэмжүүрые 149.416.000 гү, али 149.674.000 километр хараатай гэжэ барандаа багсаадаг байгаа. Тээд эдэ хоёр тоо хоорондоо 260.000 километрэй алгасаатай болоно бшуу. Энэнь дэлхэйһээ һара хүрэтэрхи зайн 2/3 хубиинь болоно. Тиихэдээ һүүлшын хэмжүүр 100 дахин дүтэрхы болоо.

Советскэ Союзда радиолокациин туһаламжаар Үүрэй Солбониие шэнжэлһэн байха юм. Үүрэй Солбон өөрынгөө голые 200—300 сүүдхэ соо тойрон эрьелдэдэг, Нарые тойродогһоо ондоогоор эрьелдэдэг гэжэ элирүүлэгдээ. Радиолокаци гээшэ астрономическа хэмжээ багсаалгануудые улам тодолон дүтэрхы болгодог юм. Гэбэшье планетэнүүдые шэнжэлхын тула мүнөө хэрэглэгдэдэг аргануудай нэгэниинь замбуулин руу табигдадаг автоматическа станцинууд һаа үлүү ехэ мэдээ үгэжэ шадахагүй байна.

Тиимэһээ Советскэ Союзда табигдаһан «Зонд-1» гэжэ автоматическа станци, «Полет-2» гэжэ замбуулин соогуур залагдан ябадаг аппарат эрдэм ухаанай талаар айхабтар ехэ удха шанартай юм.

Валерий ЛУЦКИЙ,
эрдэм ухаанай талаар АПН-эй шэнжэлэгшэ.

ХАҺА СООГОО ОРОҺОН БОРОО

Зунай түрүүшын һара — июнь дүүрэбэ. Һарын һүүлшын хэдэн хоногой туршада урда зүгһөө — Монгол оронһоо дулаан амисхаал буугаад, республика доторнай үдэртөө 28—33 градус халуун болоожо байтараа, бага зэргээр аадарлаад абаба. Үнгэрөөшэ — амаралтын үдэр хойто зүгһөө һэрюун һалхин буужа, дулаан агаартай холисолдоод, бүхы республика дотор аадар оруулаа.

Һүүлшын дүрбэн хоногто — июниин 26—29-дэ Хилганада (Баргажан) — 70, Захааминда — 49, Петропавловкада — 33, Тори, Хоридо — 32, Орлигто — 30, Бэшүүр, Хяагта, Юрөөдэ — 20, Мухар-Шэбэртэ — 18, Дээдэ-Жэрэм, Тохой, Охин-Булаг, Ново-Селенгинск, Романовкада — 17—12, Нарһата, Тарбагатай, Түнхэн, Онохой, Ивалга, Улан-Үдэдэ болон бусад нютагуудаар 11-һээ 1 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороһон байна.

Саг соогоо ороһон хура бороо таряалан, сабшалангай газар ундалуулхаһаа гадна, ойн түймэр сарахада ехэ туһа хүргөө. Һаяар иимэ уларил Шэтын областиин зүүн хойто хуби руу урилхаар хүлеэгдэнэ.

Н. ОРЕХОВА,
синоптик.

Яруунын управлениин Исэнгын совхозой хонишон Дулмажап Базарова энэ жэлдэ үбэлэй хурьгадые олоор абажа түлжүүлээ. 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абаа юм. Мүнөө энэ хонишон зунай бэлшээриин үедэ хонидоо таргалуулжа байна. Зураг дээрэ: хонишон Дулмажап Базарова хонидоо бэлшээридэ гаргахынгаа тэндэ морёо хазаарлажа байна.

Г. ТОКМАКОВОЙ фото.

ЗЭДЫН УПРАВЛЕНИДЭ

АВИАЦИИН ТУҺАЛАМЖААР

Худөө ажахын авиациин лётчигууд А. Сапинев, А. Казаков гэгшэд ЯК-12 самолёдоор колхоз, совхозуудай таряалан дээрэхи буртаг үбһэ сэбэрлэхын тула үдэр бүхэндэ 30-аад ниидэлгэ хэжэ, үглөөнэй 4 часһаа үдэшын 9 хүрэтэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнэ. 2,4-Д гэдэг анниина дабһаар Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой 500 гектар орооһо таряанай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 80 гектар кукурузын полиин буртаг үбһэ сэбэрлээ.

Эдэ лётчигууд энэнэй урда тээ Борьёогой совхоздо, «Мир» колхоздо ажаллаһан байна.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ЗВЕНОНУУД

Сагаатайн колхознигууд үбһэ хуряалгадаа һайнаар бэлдэнхэй. Энэ отделениинхид 1700 гектар сабшалангай ургаса хуряаха юм. Мүнөө эндэ 11 звено эмхидхэгдээ. Тэдэнэй 7-ниинь малшадһаа бүридэнэ.

Цырен-Доржи Будаевай даадаг Габалай гүүртын һаалишад 100 гектар сабшалан уһалжа үтэгжүүлээ. Тэрэнэйнгээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха хараатай.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой энэ гүүртынхид үбһэ хуряалгадаа хэрэглэхэ 2 морин косилка, 20 тармуур, 10 аса бэлдээ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 3800 ЦЕНТНЕР

Ториин совхозой һаалишад һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 1-дэ дүүргэһэн байгаа. Совхозой хүдэлмэришэд июниин эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 3800 центнер һү һааха уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Совхозой түрүү һаалишад Ц.-Х. Будаева, Х. Тучинова, Ц.-Д. Ванданова, Т. Павлова, Е. Тугаринова болон бусад үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 10—11 литр һү һаана.

ДУУ, ХАТАР ДОЛГИЛУУЛАА

Буряадай хатар, дуунай ансамблиин артистнар Зэдын аймаг ерээд, эндэхи колхоз, совхозуудаар ябажа, концерт харуулна. Буряадай АССР-эй габьяата артистка Клавдия Шулунова, артистка Танханова болон бусадай дуулаһан дуунууд эндэхи колхознигуудые, совхозой хүдэлмэришэдые ехээр һонирхуулна. Холын гүүртэ, отарын малшад артистнарые хүндэтэйгөөр угтана.

Н. С. ХРУЩЕВЫЕ НОРВЕГИИНХИД АМАРШАЛНА

ОСЛО, июниин 29. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой айлшалгын мүнөөдэр эхилхэдэ Норвегиин бүхы хэблэл гол анхаралаа хандуулна. Энэ шухала ушар тушаа газетэнүүд түрүү бэшэгүүдые толилоо.

Норвегиин хүдэлмэришэнэй зонхилхы партиин түбэй орган болоһон «Арбейдербладет» гэжэ газетэ «Хүндэтэ айлшан» гэжэ статья соогоо иигэжэ бэшэнэ. Оронойнгоо эрхим ёһо заншалда тааруугаар премьер-министр Хрущевые норвегиинхид һайнаар угтаха.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха талаар Н. С. Хрущевой ехэ габьяатай байһан тухай статья соо тэмдэглэгдэнэ. «Баруун оронуудай политическэ ажал ябуулагшадтай Хрущевой нюураараа уулзажа, холбоо байгуулга иимэ хүгжэлтэдэ туһалха байһаниинь сохомтой» гээд «Арбейдербладет» газетэ бэшэнэ.

Норвегиин радиогой корреспондентдэ Норвегиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Лангын хэһэн мэдүүлгые «Арбейдербладет» газетэ мүнөөдэр толилоо. Тэрэ иигэжэ хэлэһэн байна: «һайн һайхан сэдьхэлэй айлшалалга гэжэ айлшалгые хоёр талын тоолодог байһыень бүхы юумэн гэршэлэн харуулжа үгэнэ».

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалай һуларжа байһан ушар мүнөө эгээн лэ шухала гээд тоолохо зуураа, консервативна «Афтенпостен» газетэ иигэжэ ажаглалта хэнэ. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ Советскэ правительствын толгойлогшын дүүргэһэн үүргэ бүгэдэндэ һайн мэдээжэ. «Энэ айлшалга үгэеэ бүри һайнаар ойлголсолгодо туһалха, зүүн зүгтэхи өөрынгөө агууехэ ханитай манай амгалан һайн харилсаатай байһые гэршэлэн харуулха» гээд газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

«Моргенпостен» гэжэ газетын түрүү бэшэг соо иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: «Премьер-министр Хрущев эгээн лэ хани халуунаар, анхаралтайгаар угтагдаха... Тэрэ һайн һайхан сэдьхэлээр ерэһэн эрхим түлөөлэгшэ болоно. Бусад арадуудтай эбтэй эетэйгээр ажаһуухые ханһаашье үлүү ехээр хүсэдэг агууехэ, эрэлхэг зоригто арадай түлөөлэгшэ болоожо тэрэ эндэ ерээ. Энэ арадта бидэнэр имагтал хани халуун мэдэрэлтэйгээр хандадаг байнабди. Энээн тухайгаа хүндэтэ айлшандаа эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр хөөрэжэ үгэхэбди».

Хариин сэрэгэй баазануудые буруушаана

ЛОНДОН, июниин 29. (ТАСС). Англидахи хариин сэрэгэй баазануудта ямараар ханданабта гэһэн асуудалда тэдэниие усадхаха шухала гэжэ англиинхидай 70 процентнь харюусаа. Иигэжэ олониитын һанамжа мэдүүлгые «Ядерна зэбсэг хуряахын түлөө хүдэлөөн» гэжэ организаци Англиин Зүүн-Хойто найман һуурингуудай округто эмхидхэһэн байгаа. Асуугдаһан хүнүүдэй 68 процентнь ядерна туршалгануудые буруушаадаг байгаа.

Оман Великобританиин мэдэлтэй Аравиин хахад аралай зүүн талын хубидахи орон юм. Тус орон нефтеэр элбэг, тиигээд дабһагүй уһа абаха газаргүй юм. Абу-Даби городтохи уһа сэбэрлэдэг (зураг дээрэ) заводһоо 25 мянга шахуу галлон (галлон—4,5 шахуу литр) дабһагүй болгогдоһон уһан үдэр бүри абтадаг.

ЮПИ гэй - ТАСС ай фото.

Телефон-Телеграф-Радио. ХИАЫН СДААНАҺАА

США-гай ПРЕЗИДЕНТ ДЖОНСОНОИ ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ АЯНШАЛГА

ВАШИНГТОН, июниин 29. (ТАСС). США-гай президент Л. Джонсон оронной баруун талын дундуурхи штадуудаар айлшалга хээ. Демократическа партиин аша туһада зорюулагдаһан фондо мүнгэ зоори суглуулха зорилгоор эмхидхэгдэһэн обедүүд дээрэ, мүн бусадшье хүн зоной үмэнэ тэрэ һунгалтын урда тээхи үгэнүүдые хэлээ.

США-гай президентын хэлэһэн үгын гол удхань гэхэдэ, Холбоото Штадуудта бүхы американхидай һунгалтада хабаадалсажа, һунгуулинуудта ябажа шадахаар, тэгшэ эрхэтэй байхаар «Агууехэ общество» байгуулха арга боломжо тухай асуудал болоно. Тиихэтэй хамта, Холбоото Штадуудта үгытэй ядуу байдал зайсуулхын, хүн бүхэнэй ажал хүдэлмэри олохо аргатай болохын тулада оронломнай үшөөл ехэ саг хэрэгтэй гэжэ Сент-Пол (Миннесота штат) городто үгэ хэлэхэдээ, Л. Джонсон уридшалан һануулһан байна.

Миннеаполис городой (Миннесота штат) парк соо «Швециин үдэрые» һайндэрлэлгын болоходо үсэгэлдэр США-гай президент үгэ хэлэһэн байна. Урда тээнь хэлэһэн шэнгеэр «оронойнгоо хуули ёһые сахихыень» америкынхидые тэрэ уряалаа. «Өөрынгөө орон дотор амгалан байдал хангаха арга тэхэлэ, США-да гражданска эрхын түлөө тэмсэлые хараада абалсаха болоо һаа, конституциин ёһоор нүгөөдынгөө эрхые нэгэшье хүн хаһаха ёһогүй».

Миннеаполисто тэрэнэй хэлэһэн үгын гол хубинь уласхоорондын байдалай асуудалнуудта зорюулагдаһан байгаа. «Президентын тушаалда байһан лэ саглаа» эб найрамдал хангахын тулада хүсэлэл оролдолго ехээр гаргахаб» гэжэ Л. Джонсон хэдэн олон үгэнүүдые хэлэхэдээ, хүн зониие найлуулдаг байгаа. Мүн эндэшье үгэ хэлэхэдээ, баһал иигэжэ найдуулаа. Дайнай болоогүй байһан ушар үшөөл ёһотой эб найрамдал болоожо шадахагүй... Нэгэшье гүрэнэй нүгөөдэһөө айхаяа болёод байхада, нэгэшье гүрэнэй нүтөөдэеэ өөһэдынгөө захиралтые дүүргэхыень баадхахаяа болёод байхада ёһотойл эб найрамдал тогтохо гээд тэрэ хэлээ. Амгалан тайбан үедэ арсалдаанууд ямаршье һандаралгүйгөөр шиидхэгдэхэ, хамтынгаа зорилго шиидхэлгэдэ хамтын хүсэл оролдолго шэглүүлэгдэхэ.

Тээд иимэ найдалганудые хэхэтээ хамта, США-гай президент заналтанудые хэһэн байха юм. «Мүнөө өөрынгөө эрхэ сүлөөе хамгаалхые хүсэдэг орон дай хэхээр бэлэн байха ёһотой. Шухала болоһон сагта бидэнэр иимэ юумэ хэжэшье болохобди». Урда Вьетнамдахи дайн байлдаанда Холбоото Штадуудай хабаадалсажа байһанда тогтоходоо, Л. Джонсон иигэжэ хэлээ: «Ханиингаа эрхэ сүлөөгэй түлөө бидэнэр шэрүүн шанга, хүндэ хүшэр тэмсэл хэжэ байнабди. Мүн тэндэ эрхэ сүлөөгөө хамгаалгадань туһалхын тулада бидэнэр мүн лэ хүсэ хэрэтлэхэбди».

Миссисипидэхи байдал шахардуу шанга болоно

НЬЮ-ЙОРК, июниин 29. (ТАСС). Миссисипи штадта гражданска эрхын түлөө гурбан тэмсэлшэдые — нэгэ эдир залуу негр хүбүүе болон хоёр сагаан шарайтаниие долоодохи үдэрөө бэдэрээд олоногүй. Тэдэнэр Филадельфи гэжэ бишыхан город шадар үнгэрэгшэ неделидэ һураггүйгөөр үгы болошоо. Энэ бэдэрэлгэдэ далайгаар зөөгдэдэг ябаган сэрэгүүд, полициинхид, ФБР-гэй агентнүүд хабаадалсана. «Тэдэнэрэй олдотор бэдэрэлгэ хэхын тулада» ФБР-гэй агентнүүдые Миссисипи нэмэжэ эльгээхэ тухай США-гай президент Джонсон субботодо захиралта гаргаһан байна.

Гэбэшье олон газетэнүүдэй һанамжын ёһоор үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай энэ шэнэ гэмтэ ябадалай элирүүлэгдэхэнь бэрхэтэйшэг ха. Үндэһэ яһанай илгаада үндэһэлһэн хёмороонон болоожо магад байһые зайсуулха зорилгоор Миссисипидэ ФБР-гэй агентнүүд, далайгаар зөөгдэдэг ябаган сэрэгүүд олоор эльгээгдэһэн байна. Миссисипи үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай ёһотойл эшээниинь болоно гээшэ. Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэгшэд эндэ «үгы болоожол» байдаг юм. Негрнүүдэй гражданска эрхые ехээр хамгаалалсадаг уран зохёолшо Уильям Брэдфорд Хью гэгшын гэршэлһэнэй ёһоор имагтал энэ жэлэй эхинһээ хойшо тус штадта табанһаа үсөөн бэшэ хүн иигэжэ һураггүйгөөр үгы болоһон байха юм. Нюусаар хэһээжэ алагдаһан хоёр залуу негр хүбүүдэй бэеын хэдэн жэлэй урда тээ уһан сооһоо олдоходонь ехэ шуулан болоһон байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Миссисипидэ үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг бүлэгүүд алалга хэхэ, тиигээд мүрөө далдалха тусхай һургаал хэдэг болоо гэжэ Хью журналистнуудта мэдүүлһэн байна.

Гэбэшье, гражданска эрхын түлөө шэнэ шэнэ тэмсэлшэд Миссисипи штадта олошоржол байдаг. Энэ ушарһаа уламжалан ойрын саг соо гражданска эрхын түлөө тэмсэдэг 250 гаран хүн Миссисипидэ ерэхээр хүлеэгдэнэ гээд «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Филадельфһээ мэдээсэнэ. Тиихэдэ үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг элдэб организацинууд тэдэндэ эсэргүүсэгшэдые хэһээн усадхаха бэлэдхэл хэнэ. Миссисипидэхи оршон байдал шахардуу шанга болоожол байһаар гээд «Нью-Йорк таймс» түгэсхэлдөө бэшэнэ.

Харата ааша бэлэдхэгдэнэ

(Берлиндэ пресс-конференци болобо)

БЕРЛИН, июниин 29. (ТАСС). Мүнөөдэр эндэ пресс-конференци болоожо, СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн А. Норден үгэ хэлээ. ФРГ-гэй президентын һунгалтые июлиин 1-дэ Баруун Берлиндэ үнгэргэхэ гэжэ боннско засагаархилай һанаашалжа байһан тухай хэлэхэдээ, энэ хадаа эб найрамдалда, шахардуу шанга байдал һуларуулгада эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн харата ааша болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Баруун Германиин мүнөөнэй президент Любке гэгшын нацизмын үедэ уршагта муухай ябуулга хэдэг байһыень бодото баримтануудаар А. Норден харуулаа. Любке гэгшын дахяад энэ тушаалдань оруулха һанаашалга гаргагдана бшуу. Нютагаа урилһан хүнүүдэй хэрэгые эрхилдэг боннско министр Леммер гэгшын нацистнуудтай нягта харилсаа холбоотой байһан тухай шэнэ баримтануудые А. Норден дурдаһан байна.

ГДР-эй правительствын нэгэтэ бэшэ оруулдаг дурадхалнуудта тааруугаар бэелүүлэгдэдэг немецкэ политикын программые А. Норден найруулан хэлээ. Иимэ политикые Баруун Германиин бэелүүлдэг байгаа һаань, Европодо эб найрамдал хангаха, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа гуримнуулха, тэдэнтэй эбэй договор баталха хэрэгтэ туһалха

УРАН ШАДАБАРИТАН

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой механо-хабсаралгын цехтэ бараг сан шахуу ажалай түрүүшүүл — коммунис ажалай ударнигууд ажаллана. Тэндэ элдэб янзын шэнэ тухэлэй түхеэрэлгэ тодхоотой. Илангаяа һүүлшын хоёр жэлэй туршада карусельна, түмэр утаашань харуулдалгын, шүрэб гаргадаг токарна, урэмдэлгын, араа гаргалгын болон бусад станогууд абтанхай.

Эдэ орёо оньһон техникые заводой дүршэл шадабари ехэтэй хүдэлмэришэд хүдэлгэнэ. Дмитрий Иванович Хохряков нэгэ доро гурбан станок дээрэ хүдэлнэ. Тэрэ хэзээ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ дээшэ хүргөөгүй байха. Пухэр Хохряков профсоюзай цехэй комитедэй түрүүлэгшэ юм. Тиимэһээ тэрэнэй хүдэлмэридэг механо-хабсаралгын цехэй коллектив завод соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һараһаа һара бүхэндэ илажа гарадаг.

Валентин Иннокентьевич Арбутовскиин даадаг коммунис ажалай бригада хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо 15 хоногоор урид дүүргэбэ.

Д. БАЛДАНОВ.

РНР-эй правительственнэ делегаци Франци орохо болоо

БУХАРЕСТ. РНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. Г. Маурер, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. Бырлэдяну болон Гадаадын хэрэгүүдэй министр К. Мэнэску гэгшэдһээ бүридэһэн Румыниин правительственнэ делегаци Францин правительствын уряалаар июлиин 26-да Франци орохонь.

(ТАСС).

Арсалдаа хурсадуулхын тулада

ЛОНДОН, июниин 29. (ТАСС). Зүүн-Урда Ази руу залан шэглүүлэгдэдэг ракетэнүүдые Англи үнэхөөрөөл эльгээгээ гээд Англиин Обороной министерство гэршэлбэ гэжэ «Таймс» газетын сэрэгэй шэнжэлэгшэ мэдээсэнэ. «Бладхаунда-2» гэжэ түхэлэй эдэ ракетэнүүдые тиишэ эльгээлгэ имагтал «өөрыгөө хамгаалха зорилготой юм» гээд министерство яаралтайгаар нэмэжэ мэдээсэнэ. Хариин ажаглагшадай һанамжын ёһоор тус райондо буу зэбсэг ехэ болгохо, Индонезитэй арсалдаае хурсадуулха зорилгоор Англиин бэелүүлдэг политикатай энэ алхамынь холбоотой байна.

Хэһээгшэд дахяад диилдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 29. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сайгонһоо баруулжаа 32 километртэ байдаг правительственнэ сэрэгүүдэй стратегическэ талаараа шухала удха шанартай түрүү постые Урда Вьетнамай партизанууд үсэгэлдэр үглөөгүүр эртэ һамна бута сохёо. Америкын командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор гурбан часай турша соо болоһон байлдаанай үедэ Урда Вьетнамай 10 солдат алуулаа, 3 солдат шархатаа, 5 хүн һураггүйгөөр үгы болоо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Совет правительствын толгойлогшын албанай хэрэгээр Норвегидэ ошоод байһан тухай материалнууд: Н. С. Хрущевые Ослодо баяр ёһолол оршон байдалда угтаһан, Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсениие Н. С. Хрущевой бараалхаһан тухай, Норвегиин парламентын түрүүлэгшэ Н. Лангхеллые Н. С. Хрущевой бараалхаһан, Норвегиин король Улафу табадахитай Н. С. Хрущевой уулзаһан, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэ табигдаһан памятнигуудай дэргэдэ веногуудые табиһан тухай мэдээсэлнүүд; Монгол-Совет хани барисаанай бүлгэмэй делегациин Москва ерэһэн тухай мэдээсэл, Хориин үйлэдбэриин управлениин Хүрбын совхозой директор А. Мишаринай «Ногоон урагаһанда һанаагаа бү амара, үбһэ ехээр абахые бодо» гэһэн корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Соёл сурталай ударна хүсэнүүд» гэһэн городой ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомһоо тоосоон, СССР-эй АМН-эй үнэнтэ гэшүүн профессор С. Мардашевай «Байгаалиин гайхамшаг үзэгдэлнүүд тухай» гэһэн статья; «ПОШ фабрика» гэһэн репортаж, союзна информаци толилогдоо.

Гурбадахи хуудаһанда: худөө тосхоной хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэгүүд тухай корреспонденцинүүд ба бэшэгүүд тунхаглагдаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: уласхоорондын байдалаар информаци, ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд, элдэб информаци толилогдоо.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00154 Заказ № 590

БУРЯАД ҮНЭН
4 дэхи нюур.
1964 оной июлиин 1.